

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Toekomstige nalatenschappen en syndikaten van aandeelhouders

1. Het verbod van contracten over toekomstige nalatenschappen herhaalt het Burgerlijk wetboek tot viermaal toe : in artikelen 791, 1130, 1389 en 1600.

Het Nederlands Burgerlijk Wetboek van 1838 spreekt dit verbod ook uit, doch slechts tweemaal (artikelen 1109 en 1370); het Italiaanse, van 1942, éénmaal (art. 458).

Deze korte vergelijking laat onmiddellijk veronderstellen, dat het verbod op tweeërlei redenen berust : redenen van algemene aard, geldig voor verschillende tijden en landen, en redenen van bijzondere aard, geldig voor Frankrijk alleen, in 1804.

Inderdaad.

De algemene reden luidt, dat contracten over toekomstige nalatenschappen in strijd zijn met de *goede zeden* (1). Die overweging vinden we trouwens reeds in het Romeinse recht (2).

Eigen aan Frankrijk, na de omwenteiling van 1789, was de wil, om alle *feodale practijken* uit te roeien. Want onder het oude regime deden de meisjes en de jongere zonen vaak op voorhand afstand van hun erfrecht, ten einde de onroerende goederen onverdeeld aan de oudere zoon over te laten (3).

Het ligt voor de hand dat die twee redenen, de zedelijke en de politieke, heden niet meer dezelfde waarde bezitten. Slechts met de zedelijke moeten we heden nog rekening houden. Het contract over een toekomstige nalatenschap is volstrekt nietig, als zijnde in strijd met de goede zeden; en die nietigheid is van openbare orde (4).

2. Tot heden zijn allen het eens.

De meningen lopen echter uiteen, zodra men de vraag stelt : maar wat moeten we eigenlijk onder « contracten over toekomstige nalatenschappen » begrijpen ?

Laten we het debat nauwkeuriger afbakenen.

Niemand heeft ooit in twijfel getrokken, dat het wettelijk verbod alle contracten trof, aangaande een *hele* nalatenschap, of ten minste over een *abstract deel* daarvan (zoals de helft, een derde, enz.). Met één woord : universele overeenkomsten, of overeenkomsten onder universele titel. Het behoeft immers geen betoog, dat overeenkomsten over het hele vermogen van een levend persoon in strijd zijn met de goede zeden, ook al stemt die persoon er mee in. Inderdaad, het vermogen is een aspect van de persoonlijkheid (5).

Als zodanig is het zelfs onvervreemdbaar. Het ligt buiten de handel.

Mag men hetzelfde zeggen van een overeenkomst onder bijzondere titel ? Van een overeenkomst over een bepaald goed, dat deel zal uitmaken van een nog niet opgevallen nalatenschap ? Ziedaar de bron van alle moeilijkheden.

3. Herlezen we vooreerst onze teksten.

a) « Men mag zelfs bij huwelijkscontract, de nalatenschap van een levend persoon niet verwerpen, noch de eventuele rechten vervreemden, die men op zulke nalatenschap kan hebben » (B.W.B., art. 791).

Op zulke nalatenschappen, zegt de wet : dus op de hele nalatenschap.

b) « Toekomstige zaken mogen het voorwerp zijn van een verbintenis ».

« Men mag echter geen afstand doen van een nalatenschap die nog niet is opgevallen, en evenmin, omtrent zodanige nalatenschap enig beding maken, zelfs niet met de toestemming van hem over wiens nalatenschap het gaat ». (B.W.B. art. 1130).

Afstand doen van een nalatenschap : dus alweer van de hele nalatenschap.

De woorden « omtrent zodanige nalatenschap enig beding maken » kunnen wellicht twijfel doen ontstaan. Ik meen echter dat de uitdrukking « zodanige nalatenschap » die twijfel onmiddellijk wegneemt. Want ze slaat op wat voorafgaat; en we hebben zoëven gezien, dat wat voorafgaat « de hele nalatenschap » is.

c) Echtgenoten « mogen geen overeenkomst aangaan en ook geen afstand doen, waarbij de wettelijke orde van erfopvolging zou worden gewijzigd, hetzij ten aanzien van henzelf in de nalatenschap van kinderen of nakomelingen, hetzij ten aanzien van hun kinderen onderling; onverminderd de schenkingen onder de levenden of bij testament, die kunnen gedaan worden in de door dit Wetboek bepaalde vormen en gevallen ». (B.W.B. art. 1389).

De wettelijke orde van erfopvolging : alweer de hele nalatenschap.

d) « De nalatenschap van een nog levend persoon mag, zelfs met zijn toestemming, niet verkocht worden ». (B.W.B. art. 1600).

Steeds de hele nalatenschap.

Slotsom : de teksten verbieden uitsluitend de universele overeenkomsten (6).

4. Dit zou moeten volstaan.

Immers, de contracten over toekomstige nalatenschappen maken het voorwerp uit van een verbod, dus een beperking van de contractuele vrijheid (B.W.B. art. 1134). Als zodanig dienen ze beperkend te worden geïnterpreteerd.

«Toekomstige zaken mogen het voorwerp uitmaken van een verbintenis» (B.W.B. art. 1130, lid 1), behalve indien de toekomstige zaak een nog niet opgevallende nalatenschap is (B.W.B. art. 1130, lid 2). Die uitzondering dient beperkend geïnterpreteerd.

De grootste rechtsgeleerden uit de Middeleeuwen (7) en uit de Moderne Tijden (8) hebben de vraag op die wijze opgelost.

Jammer genoeg sloegen de Franse rechtsleer en rechtspraak een andere weg in.

5. Aanvankelijk had het Franse Hof van Verbreking het verbod uitsluitend op universele overeenkomsten toegepast (9).

Die beslissing lokte echter critiek uit vanwege de beroemde president Troplong, die twee tegenwerpingen maakte (10).

Volgens Troplong omvat artikel 791 alle contracten over rechten die men zou hebben in een toekomstige nalatenschap. Ik vind dit woord in de wet niet. Daar staat: op zulke nalatenschap.

Als tweede argument zegt Troplong: moest het verbod enkel de universele overeenkomsten treffen, dan zou men de wet gemakkelijk kunnen omzeilen; het zou volstaan, dat men alle voorwerpen uit de nalatenschap één voor één verkocht.

Laten we maar aanvaarden dat zo iets materieel mogelijk is. Dan nog zou het in rechte toch maar weinig betekenen. De wet staat immers toe, één voor één toekomstige zaken te verkopen (B.W.B. art. 1130, al. 2). Zodoende vervreemdt men trouwens noch zijn schulden, noch zijn vermogen, noch bijgevolg zijn nalatenschap. De erfgenamen, die door de wet of bij testament tot de nalatenschap geroepen worden, blijven er toe geroepen. De menigvuldige verkopen veranderen wel de samenstelling van de nalatenschap, doch ze ontnemen haar het bestaan hoegenaamd niet.

Veronderstellen we nu dat de menigvuldige verkopen plaats grijpen onder derden, buiten het weten om van de *de cuius*. Een derde mag gerust beschikken over bepaalde zaken, die hij uit een toekomstige nalatenschap hoopt te verkrijgen: het volstaat, dat hij voorwaardelijk beschikt, en niet, alsof hij de zaak reeds bezat (vgl. B.W.B. art. 1599). De nalatenschap zal niettemin volgens de wettelijke regels of de testamentaire wil haar bestemming bereiken. Men heeft niemand zijn vermogen ontnomen. Men heeft geen goede zeden geschonden.

6. Toch zegevierde de leer van Troplong. Het Franse Hof van Verbreking nam ze voor haar rekening (11), en week er niet meer van af. Heden nog noemt ze contracten over toekomstige nalatenschappen: «toutes les stipulations ayant pour objet d'attribuer un droit privatif sur tout ou partie d'une succession non ouverte» (12), — een trouwens onduidelijke formulering. Immers, «partie d'une succession» is een abstract deel van een nalatenschap (de helft, een derde). Een contract over zodanig deel is dus een contract onder algemene titel. De Franse juristen breiden de rechtspraak echter uit, ook op contracten onder bijzondere titel.

De Belgische rechtsleer eveneens. Onze grootste rechtsgeleerde — die naar zijn aard eerder de beperkende interpretatie had moeten huldigen — gaf de

andere de voorkeur (13). «La lettre de la loi semble, en effet, prévoir uniquement les contrats qui ont pour objet une succession non ouverte, c'est-à-dire toute la succession. Cette interprétation, que l'on pourrait à bon droit qualifier de judaïque, n'a pas été admise par la Cour» (de Cassation de France), — en Laurent herhaalt het tweede argument van Troplong, dat ik meen te hebben weerlegd (*supra*, n° 5).

De Belgische rechtspraak heeft zich — anders dan de Franse — uiterst zelden met ons probleem bezig gehouden. Ik ken geen principieel arrest dienaangaande, noch van het Hof van Verbreking, noch van de Hoven van Beroep (14). Heb ik goed gezocht, dan tel ik slechts vier vonnissen, die — zoals in Frankrijk — beslissen, dat het verbod zelfs voor contracten onder bijzondere titel geldt:

Mechelen 24 Februari 1875 *Belgique Judiciaire* 1875, 894. — Herhaalt het tweede argument van Troplong (*supra*, n° 5);

Dendermonde 24 Maart 1927 *Pasicrisie* 1928, 3, 61. — Het ging eigenlijk om een verkoop van tegenwoordige goederen, tot na de dood uitgesteld (15);

Doornik 27 Oktober 1930 *Revue pratique du notariat* 1932, 156. — Het ging alweer over een verkoop van tegenwoordige goederen, met een termijn van betaling tot na de dood;

Dinant 13 Oktober 1943 *Pasicrisie* 1944, 3, 67. — Verkoop van een toekomstige zaak, doch onder voorwaarde («De koper zal eigenaar worden, van zodra ik het zelf zal zijn»). Wat heeft zo'n clause voor strijdigs met de goede zeden?

7. Kortom: de ruime opvatting van het begrip «toekomstige nalatenschap» staat, dunkt me, op zeer losse schroeven. Ze leidt trouwens tot verbluffende gevolgen.

Want op grond van een dergelijke opvatting kwamen de Franse rechtsleer en rechtspraak er toe, rechten te veroordelen zoals deze:

het recht, voor één der echtgenoten, om de handelszaak van de ander naar schatting na zijn dood over te nemen (16);

of het recht, om naar schatting het aandeel van een echtgenoot in een personenvennootschap over te nemen;

of de mogelijkheid, om een personenvennootschap voort te zetten met de erfgenamen van een overleden vennoot; enz.

Welk nut heeft het nu, om dergelijke overeenkomsten af te schaffen?

Er bestaat integendeel zodanig nut, om ze te behouden, dat de Franse juristen zich gedwongen voelen, hun toevlucht tot de wetgever te nemen.

Ik vrees, dat ze aldus nog lang op een oplossing zullen staan wachten.

8. De aandeelhouders van een naamloze vennootschap vormen een zogezegd «syndikaat», strekkende tot beperking (17) van de overdraagbaarheid van hun aandelen. Het contract verleent iedere aandeelhouder een recht van voorkoop op de titels, welke de overigen bij hun overlijden zullen bezitten. Slechts indien geen aandeelhouder gebruik maakt van dat recht, worden de titels op de markt gebracht. Hebben we hier te doen met een contract over toekomstige nalatenschappen?

De vraag stelt zich m.i. niet, voor de titels die iedere aandeelhouder bezit op de dag zelf van het sluiten van het syndikaat. Want dat zijn dan, voor iedere aandeelhouder, tegenwoordige, geen toekomstige zaken. Welnu, over tegenwoordige zaken mag men gerust beschikken, al was het voor na de

dood (18). Men mag dus ook, op dergelijke zaken, een optie-recht toekennen voor na zijn dood.

Het probleem dient dus beperkt tot de titels, welke de aandeelhouders later zullen verkrijgen: na het sluiten van het syndikaat, en vóór hun dood. Want dat zijn dan, op de dag van het sluiten van het syndikaat, toekomstige zaken. Mag daarop geen optie-recht worden toegekend, uit hoofde van het verbod van contracten over toekomstige nalatenschappen?

De voorstanders van de ruime interpretatie van het verbod zullen die vraag bevestigend beantwoorden. Maar met welk gevolg?

Veronderstel dat geen enkel aandeelhouder zijn titels vervreemdt. Eén hunner sterft. De titels die hij nalaat waren voor hem, op de dag van het sluiten van het syndikaat, tegenwoordige zaken. De optie was dus geldig.

Een ander aandeelhouder maakt er gebruik van, en koopt de nagelaten titels. Deze zijn nu voor hem, gelet op de dag van het syndikaat, toekomstige zaken. Zouden ze daarom aan alle verdere optie, vanwege een derde aandeelhouder, ontsnappen? Zou het volstaan dat de titels éénmaal door een ander aandeelhouder gekocht worden, om alle optie voortaan uit te sluiten?

Met andere woorden: het recht van verkoop zou, voor elk aandeel, slechts éénmaal gelden: bij de eerste vervreemding. Datzelfde recht zou echter nietig worden, en bijgevolg verdwijnen, naarmate de vervreemdingen verder zouden grijpen. Een vrij zonderling resultaat.

Er bestaat wellicht een middel om het te voorkomen: het recht van voorkoop in de statuten zelf inlassen, niet in een later syndikaat van aandeelhouders. Zodoende zou elke titel met dit recht bezwaard ontstaan; en het zou geen verschil maken, in welke nalatenschap men een aandeel vindt: ofwel in die van de eerste eigenaar (voor hem waren het, op de dag van het sluiten van het syndikaat, tegenwoordige zaken), ofwel in die van een latere (voor hem waren het, op die dag, toekomstige zaken) (19).

9. Al die moeilijkheden verdwijnen echter, wanneer men het begrip «toekomstige nalatenschap» eng opvat: alleen in de zin van «een hele nalatenschap», of een abstract deel daarvan. Want dan kan ons syndikaat van aandeelhouders, dat over bijzondere zaken handelt, nooit voor een contract over toekomstige nalatenschappen doorgaan.

Een recht van voorkoop toekennen op titels die men nog niet bezit: is dat soms strijdig met de goede zeden, zoniet als contract over een toekomstige nalatenschap, dan toch als inbreuk op artikels 6 en 1133 van het Burgerlijk Wetboek? Ik zie waarlijk niet in waarom. Zo'n recht is toch, voor wie het toekent, veel minder «levensgevaarlijk» dan een levensverzekering ten behoeve van derden? En wie acht zulke levensverzekering nog in strijd met de goede zeden?

Is het toekennen van een optie, op titels die men nog niet bezit, soms een verkoop van andermans goed? In een andere zin, ja: de titels die men zelf nog niet

bezit, bezit een ander. Maar artikel 1599 van het Burgerlijk Wetboek vernietigt de koop van andermans goed slechts dan, wanneer het een gewone koop geldt, een koop met onmiddellijke overdracht van eigendom (art. 1583 B.W.B.); want men kan onmogelijk een derde tot eigenaar maken van een zaak, die U zelf nog niet toebehoort. Maar niets belet U, een derde te beloven, hem een eigendomsrecht over te dragen, van zodra U het zelf zult bezitten. Meer bepaald, waar het om een optie-recht gaat: het volstaat, dat U eigenaar is op de dag, waarop de optie gelicht wordt (20). Welnu, de aandeelhouders geven elkaar een optie op de titels, welke ieder onder hen bij zijn overlijden zal bezitten: het lichten van de optie gebeurt noodzakelijk na de dood, dus nadat de overledene eigenaar was geworden.

Hoe men het ook draait: het optie-recht der aandeelhouders is noch een beding over een toekomstige nalatenschap, noch strijdig met de goede zeden, noch een verkoop van andermans goed. Ik zie niet in, waarom het te niet zou moeten gedaan worden.

Prof. René DEKKERS.

(1) Voorbereidende arbeid van het Burgerlijk Wetboek: Rede van Simeon, nr 37 (Locré, Belgische uitgave, 5, 139); Bigot-Preameneu, Memorie van toelichting voor artikel 1130, nr 25 (Locré, 6, 152).

(2) «Quoniam adversus bonos mores et jus gentium festinasset», zei Papinianus, in de Digesta 39, 5 de donationibus 29, 2.

(3) Chabot, Verslag aan het Tribunaat, nr 43 (Locré, 5, 121); Rede van Simeon, nr 37 (Locré, 5, 139).

(4) Verbreking (België) 28 November 1946, Pasicrisie 1946, 1, 449.

(5) Terecht heeft men ons verbod in verband gebracht met de menselijke waardigheid: Planiol, Ripert en Boulanger, Traité élémentaire de droit civil français, 3, nr 1491.

(6) In die zin: Planiol, Ripert en Boulanger, 3, nr 1492.

(7) Bartolus van Saxoferrato, ad legem 61, Digesta 45, 1 de verborum stipulationibus, nr 7.

(8) Charles Dumoulin, Consilia, 15, nr 3 en 4.

(9) Verbreking (Frankrijk), 23 Januari 1832, Répertoire Dalloz, v° Vente, nr 545, in voetnota.

(10) Troplong, Commentaire du titre de la vente (1844), nr 246.

(11) Verbreking (Frankrijk), 11 November 1845, Dalloz périodique, 1846, 1, 25.

(12) Verbreking (Frankrijk), 11 Januari 1933, Dalloz périodique 1933, 1, 10.

(13) François Laurent, Principes de droit civil, 16 (1875), nr 85.

(14) Een arrest van het Hof van Luik (22 Mei 1901, Pasicrisie 1902, 2, 68) beslist weliswaar dat de legataris zich niet op voorhand binden mag tot het aanvaarden van zijn legaat. Maar die beslissing kan men doodgewoon uitleggen met er op te wijzen, dat men geen keus mag doen, vooraleer men die keus krijgt.

(15) De overledene had aan haar zoon antieke meubels verkocht, tegen een prijs, betaalbaar zonder intrest na haar dood; tot dan toe moesten die meubels in haar bezit blijven. Welnu, een verkoop van tegenwoordige zaken, met de dood van één der partijen als termijn voor levering en betaling, is geldig: Verbreking (België), 7 Februari 1952, Pasicrisie 1952, 1, 320.

(16) Ik bespreek dit geval in De Page, Traité, 9, nr 1065 (zie ook Complément 4, bl. 322).

(17) Hetgeen de wet toelaat: Fredericq, Traité de droit commercial, 4, nr 391; Resteau, Sociétés anonymes, 1, nr 673.

(18) Zie nota 15.

(19) Zie H. Dufaux, De la validité des clauses de préemption stipulées, pour le cas de décès, dans les statuts de sociétés de personnes à responsabilité limitée, in de Revue Pratique de Société Civiles et Commerciales, 1947, bl. 318 tot 329.

(20) Verbreking (België), 30 Januari 1941, Pasicrisie 1941, 1, 24.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

Enkele beschouwingen over Wisselcontrole en Convertibiliteit

Af en toe, in gesprekken, dagbladen, verslagen, komt de muntconvertibiliteit te berde. Of deze ooit nog werkelijkheid zal worden, weten wij niet. Meer dan enige andere valuta, nochtans, schijnt de Belgische frank dit einddoel te benaderen.

Welk is echter het juridisch aspect van de convertibiliteit en van de huidige wisselcontrole in België?

Volgens M. Heilperin (1), wiens gedachten op dit gebied wij volledig bijtreden, is «een geldeenheid convertiebel wanneer degene die ze bezit, door haar toedoen kan verkrijgen :

- » 1. Een overeenkomende hoeveelheid van de (internationale) monetaire standaard;
- » 2. Geldeenheden van andere landen, aan de koers der vrije buitenlandse wisselmarkt;
- » 3. Goederen en diensten, tegen de marktprijs, om het even waar, in de wereld» (2).

Dezelfde auteur maakt een onderscheid tussen « convertibiliteit » en « transferabiliteit » : een geldeenheid is « transferabel » wanneer enkel de voorwaarden vermeld onder n^{rs} 2 en 3 verwezenlijkt zijn.

Opdat een munt « convertiebel » zou zijn, is er daarenboven vereist dat « de centrale bank, die deze » munt in omloop heeft gebracht, terzelfdertijd bereid » en bekwaam is tot het inwisselen van welk bedrag » ook dezer munt tegen iets dat « kostbaar » is, m.a.w. » iets dat een overeenkomende innerlijke waarde » zit » (3).

Bijgevolg — aldus deze auteur — is de convertibiliteit volledig ofwel bestaat ze niet. Er is geen middenweg : een gedeeltelijke convertibiliteit is niet denkbaar.

Wanneer nu kan een geldeenheid, vanuit een juridisch standpunt, als convertiebel beschouwd worden?

Naar onze mening : wanneer, ten opzichte van de nationale wetgeving der beschouwde geldeenheid, de eigenaar (of de rechtmatige bezitter) ervan, ten allen tijde en in alle omstandigheden het intrinsieke recht heeft zijn geld te ruilen tegen welke buitenlandse goederen, diensten of deviezen ook en omgekeerd, zonder uit dien hoofde de wet te overtreden.

Door het woord « intrinsiek » bedoelen we dat hij dit recht, krachtens de wet zelve bezit, zonder enige toelating van een orgaan der Uitvoerende Macht te behoeven.

De grondvesten van dit recht zouden bezwaarlijk elders kunnen gezocht worden dan in het traditionele eigendomsrecht — « jus utendi et abutendi » — dat door ons Burgerlijk Wetboek bekrachtigd wordt en dat aan de eigenaar, benevens andere bevoegdheden, het vermogen verschafft zijn eigendom door ruiling te vervreemden.

De aldus omschreven tak van eigendomsrecht bestaat op het huidige ogenblik in België niet meer : hij werd in feite afschaft door de besluit-wet van 6 October 1944, die de wisselcontrole instelde en meteen het eigendomsrecht in een zijner hoofdkenmerken gedeeltelijk verlamde.

Ten huidigen dage zal de massa van het publiek — en zelfs menige import- en exportspecialist — zulks niet altijd opmerken noch er zich om bekommeren, omdat de belanghebbende doorgaans de buitenlandse deviezen, die hij behoeft, kan verkrijgen zonder enige formaliteit of zonder noemenswaardige moeilijkheden.

Rechtskundig gesproken echter bekomt de Belgische « inlander » (4) deze deviezen, niet krachtens zijn eigen persoonlijk en innerlijk recht, maar wel krachtens een algemene of bijzondere toelating van een orgaan der Uitvoerende Macht (5), te weten het

Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel, of zelfs, in zekere gevallen, krachtens een loutere « tolerantie » vanwege dit staatsorgaan.

Door welk wettelijk mechanisme komt men nu tot deze toestand?

Welk is eigenlijk de stof, welke zijn de daden of verrichtingen waarvoor iemand, Belg of vreemdeling, strafrechtelijk kan verontrust worden hoofdens wisselcontrole? M.a.w. : wat is wisselcontrole?

Volgens de reeds vermelde auteur M. Heilperin kan de wisselcontrole omschreven worden als « de centralisatie in de handen ener openbare macht (thesaurie, » centrale bank of bijzonder orgaan) van al de transacties van een land in zake buitenlandse wissel. » Onder dit stelsel kent de Staat zich het uitsluitend » recht toe buitenlandse deviezen te kopen of te » kopen aan door hem zelf vastgestelde koersen... » (6).

De modaliteiten van de wisselcontrole in de onderscheiden landen kunnen verschillen tot in het oneindige, vermits zij afhangen van de schakeringen eigen aan de nationale wetgeving van elke beschouwde geldeenheid.

De juridische basis van de Belgische wisselcontrole ligt in de besluit-wet van 6 October 1944 (7), uitgevaardigd op grond van de wet der buitengewone volmachten van 7 September 1939.

Krachtens artikel 1 « kan de Koning bij in de Ministerraad overlegde besluiten de controle inrichten » op alle om het even welke overdrachten van goederen en waarden tussen België en het buitenland. »

De verdere tekst van dit artikel 1 (8) somt een zeker aantal daden op die de Koning « met het oog » hierop (d.i. op de inrichting van de wisselcontrole) » inzonderheid aan de controle van het Instituut voor » de Wissel en meer in het bijzonder aan de vooraf » gaande toelating van dat Instituut kan onderwerpen. »

Dat deze opsomming exemplatief is, blijkt genoegzaam uit het woord « inzonderheid ».

Alle soorten van overdrachten kunnen dus onderworpen worden aan een voorafgaande machtiging, hetgeen in feite betekent dat zij, mits eenvoudige aanduiding door een koninklijk besluit, « a priori » verboden worden, behoudens toelating van de Uitvoerende Macht.

Deze laatste is bijgevolg door de wet bevoegd verklaard om België te omringen met als het ware een muur, die de doorgang in beide richtingen zal beletten van om het even welke waarden : munten, goederen, mobiele en zelfs, in zekere zin, onstoffelijke waarden, zoals schuldvorderingen en immobiele eigendomsrechten.

Eén uitzondering wordt nochtans gemaakt : de in- en uitvoer en de verhandeling in België van gemunt goud of van goud in staven worden krachtens artikel 3 der besluit-wet aan de Nationale Bank voorbehouden of aan haar toelating onderworpen.

De macht tot eigenlijke reglementering van de wisselcontrole kan door de Koning luidens artikel 2 overgedragen worden aan het Instituut voor de Wissel.

Van de bevoegdheid haar aldus door de wet toegekend, heeft de Uitvoerende Macht gebruik gemaakt door het uitvaardigen van het Besluit van de Regent van 6 October 1944 (9), alsmede van de Regentsbesluiten van 16 Maart 1945 en 4 Juni 1946 en het Koninklijk Besluit van 27 Juli 1951, die het eerste besluit aanvullen.

Bij ontleding dezer teksten (10) bevindt men dat, benevens de materiële overdrachten van goederen over

de grens, bijna alle rechtsverhoudingen behandeld in boeken I en II van het Burgerlijk Wetboek, hetzij als daad van aanwerving of beschikking, hetzij als schuld-vordering of schuldbekentenis erin voorkomen.

Telkens echter wordt het bestaan van een buitenlands element verondersteld, hetzij een persoon, hetzij een goed.

Het was de bedoeling van de wetgever en van de regering (ditmaal, in feite één en dezelfde instelling), zekere goederen juridisch onbeschikbaar te maken, zonder dat zij noodzakelijkerwijze het patrimonium van hun eigenaar zouden verlaten of in het patrimonium van de Staat zouden worden opgenomen (11).

Moest een juridische omschrijving van de Belgische wisselcontrole nuttig blijken, zou de volgende mis-schienen voldoening kunnen schenken:

Ressorteert aan de wisselcontrole, benevens elke materiële overdracht over de grens, tevens elke rechts-handeling en elk rechtsverband ertoe strekkende het patrimonium van een « inlander » (12) te wijzigen in zoverre een « buitenlands » persoon of goed er bij te pas komt.

Indien het over een buitenlands goed gaat, volstaat het dat een inlander partij ter zake is.

Indien het over een inlands goed gaat, volstaat een buitenlandse partij.

Binnen deze perken is alles onderworpen aan de reglementeringsbevoegdheid van het Instituut voor de Wissel.

Het stelsel, door de wet gehuldigd, komt er dus op neer, in een bepaalde sector van het Belgisch leven alles te verbieden wat niet voorafgaandelijk door het B.L.I.W. toegelaten werd. Een der grondbeginselen van ons publiek recht « Wat niet uitdrukkelijk verboden wordt, is toegelaten », ondergaat aldus een volledige omkeer.

Weliswaar kan het Instituut « algemene » (13) toelatingen verlenen. Voor de daarin vermelde rechts-handelingen kan eenieder van de toelating gebruik maken zonder enige formaliteit of bijzondere aanvraag.

Het B.L.I.W. beschikt dus over aanzienlijke machten.

Talrijke verrichtingen vallen onder zijn bevoegdheid, niet enkel op het gebied van de internationale handel en finacie, maar zelfs in het alledaagse leven.

In een artikel verschenen in de Revue de la Banque (14) somden wij enige voorbeelden op: de winkelier die een pakje cigaretten aan een buitenland-der verkoopt, de restauratiehouder die voedsel aan een buitenlandse toerist verschaft, de inlander die een buitenlandse vriend op een eetmaal nodigt, zelfs de inlander die voor een vacantiereis een hotelkamer in het buitenland bestelt, allen — hoe zonderling het ook moge schijnen — maken zij gebruik van een algemene toelating of van een der in feite bestaande alhoewel in rechte niet vermelde « toleranties » vanwege het B.L.I.W., daar zij allen een daad van beschikking of aanwerving stellen, ofwel een schuld aangaan.

Aldus ten minste in rechte, want in de practijk bemerkt niemand de ware juridische toestand.

Het B.L.I.W. bezit de bevoegdheid om zijn reeds indrukwekkende reeks (15) algemene toelatingen nog uit te breiden tot zelfs zo verre dat de Belgische frank in feite volledig vrij en dus schijnbaar convertieel zou worden.

Deze algemene toelatingen en « toleranties » belemmeren echter het juiste uitzicht in het door de wet ingevoerde stelsel.

Inderdaad de aldus verkregen schijnbare vrijheid zou uiterst precair zijn, daar een eenvoudige beslissing van de Raad van Beheer van het B.L.I.W. juridisch voldoende zou zijn om alles te wijzigen en deze schijn

van vrijheid plots te vernietigen, door loutere intrek-king van alle « algemene toelatingen ».

Behalve voor wat betreft de reeds verkregen « bij-zondere toelatingen » en « algemene toelatingen aan bepaalde personen verleend » (16), en dan nog slechts voor de termijn door het B.L.I.W. bepaald, zou niemand kunnen rekenen op een vast statuut van de Belgische frank.

Er kan dus geen werkelijke convertibiliteit bestaan vooraleer een wetsbepaling aan de Belgische frank de kenmerken, die wij hoger als de criteria der juridische convertibiliteit hebben omschreven, teruggeschonken heeft.

Zonder beslissing van het Parlement kan er van convertibiliteit geen sprake zijn: het stelsel van de wisselcontrole werd ingevoerd door een beschikking die kracht van wet heeft, overeenkomstig de bepalingen van de volmachtwet.

De noodtoestand die er aanleiding toe gaf bestaat niet meer: het leger staat terug op vredesvoet. Alleen een beslissing van het Parlement kan, op geldige wijze, aan de Belgische frank zijn volledig convertieel statuut terugschonken.

Georges DE KEPPEL,
Rechter in de Rechtbank
van eerste aanleg te Antwerpen.

(1) « Qu'est-ce que la convertibilité monétaire ? » Revue d'Economie Politique, Recueil Sirey, janv.-févr. 1954, bld. 5 en volg.

(2) M. Heilperin, reeds vernoemd bld. 16: « Une monnaie est convertible lorsque celui qui la détient peut obtenir grâce à elle: 1. La quantité correspondante de l'étalon monétaire (internationale). 2. Les monnaies des autres pays, au cours du marché libre des changes étrangers (qui, dans le cas des monnaies basées sur le même étalon, se trouve proche de la parité des deux monnaies). 3. Des biens et services achetés aux prix courants, n'importe où dans le monde. Sans cette triple liberté de transactions, il n'y a pas de convertibilité. »

(3) Ibid. bld. 11: *Transférabilité*: « ... possibilité d'acquérir des biens et services n'importe où et de l'échanger, sur le marché libre, contre n'importe quelle autre monnaie au prix courant. »

Bld. 14: *Convertibilité*: « ... en plus, la banque centrale qui l'a émise doit être à la fois disposée et capable de convertir tout montant de cette monnaie en quelque chose de « précieux », c.à.d. doté d'une valeur intrinsèque correspondante. »

(4) Om de officiële technische terminologie te gebruiken. (Cfr. Besl. v. d. Reg., 6 October 1944, betr.: de Wissel-controle).

(5) Betreffende het juridisch statuut van het B.L.I.W. cfr. een korte uiteenzetting in ons artikel « La poursuite des infractions au Contrôle des Changes », Revue de la Banque 1954, n° 9-10, bld. 691.

(6) « Qu'est-ce que la convertibilité monétaire ? » Revue d'Economie Politique janv.-fév. 1954, bld. 6: « Le Contrôle des Changes peut être défini comme « la centralisation entre les mains d'un pouvoir public (trésorerie, banque centrale ou organe spécial) de toutes les transactions d'un pays en matière de changes étrangers. L'Etat s'octroie sous ce régime le droit exclusif d'acheter ou de vendre des devises étrangères à des taux déterminés par lui-même. »... »

(7) Belg. Staatsblad, 7 October 1944.

(8) De Besluitwet van 6 October 1944 betreffende de wisselcontrole werd aangevuld door de latere Besluitwetten van 16 Maart 1945 en 4 Juni 1946. Het aangevulde art. 1 luidt als volgt:

Art. 1. — Bij in den Ministerraad overlegde besluiten kan de Koning de controle inrichten op alle om het even welke overdrachten van goederen en waarden tussen België en het buitenland.

Met het oog hierop kan hij, inzonderheid aan de controle van het Instituut voor den Wissel en meer in het bijzonder aan de voorafgaande toelating van dat Instituut onderwerpen:

1. Alle daden van beschikking betreffende goederen welke in België gevestigde personen in het buitenland bezitten, zomede alle daden van verkrijging door deze personen van in het buitenland gelegen goederen;

2. Alle daden van beschikking betreffende de schuld-vorderingen welke deze personen op vreemde schuldenaren bezitten, zomede alle daden tot verkrijging door deze personen, van schuld-vorderingen op vreemde schuldenaren;

3. Alle daden waarbij deze personen om het even welke goederen ten voordele van buitenlanders vervreemden, aan vreemden schulden betalen of er schuldenaar van worden;

4. Alle daden waarbij deze personen in vreemde munt luidende vermogens overdragen of verkrijgen;

5. Elke in- of uitvoer van om het even welke goederen met uitzondering van het goud, waarop de bepalingen van onderstaand artikel 4 toepasselijk zijn;

6. Alle daden betreffende om het even welke goederen in het buitenland gevestigde personen in België bezitten;

7. Elk vervoer en elk onder zich hebben van waarden binnen de onvrije tolkring.

(9) Belg. Staatsblad 7 October 1944: in het Staatsblad is dit besluit verkeerdelijk « Besluit-Wet » getiteld. Overeenkomstig de Wet, werd het in de Ministerraad overlegd en in deze omstandigheid ligt vermoedelijk de oorzaak der verassing.

(10) B.W. 6 October 1944 betr. de Wisselcontrole. Art. 1: tekst cfr. supra. Besl. Reg. 6 October 1944.

Art. 4: Behoudens in de sub sectie III voorziene gevallen, is aan een toelating van het Instituut voor den Wissel onderworpen, elke om het even welke gedeeltelijke of totale daad van beschikking met inbegrip van inpandgeving of overdracht van vruchtgebruik betreffende navermelde goederen welke op het tijdstip van het van kracht worden van dit besluit aan een inlander toebehoorden of hun later ten deel vallen:

1. De betaalmiddelen in deviezen;

2. De betaalmiddelen in franken, bestaande uit cheques en handelseffecten, wanneer de schuldenaar of een van de schuldenaars deze cheques en effecten een buitenlander is;

3. Het tegoed in frankenrekeningen en het tegoed in deviezenrekeningen, bij een vreemde inrichting geopend, zomede tegoed in bij een inlandse inrichting geopende deviezenrekening.

4. De buitenlandse effecten (titels) en de in vreemde munt luidende Belgische effecten (titels) zomede de rente- en dividenden-coupons en de daaraan verbonden inschrijvings-rechten.

5. De aandelen, actiën en obligatiën op naam uitgegeven door inrichtingen waarvan de bedrijfszetel in het buitenland ligt;

6. Allerhande schuldvorderingen op buitenlanders en de schuldvorderingen op inlanders welke in vreemde valuta luiden.

7. De in het buitenland gelegen onroerende en roerende goederen.

Worden met daden van beschikking gelijkgesteld de in bewaargeving van de effecten en waarden bedoeld sub 4e. of de teruggave van deze zelfde effecten en waarden door de bewaarnemer aan de bewaargever.

Art. 5: Met afwijking van artikel 4 mag iedere inlander (inlandse), zonder toelating van het Instituut voor de Wissel één der daarin vermelde goederen aan een buitenlander overdragen, wanneer een erkende bank er in toestemt de opbrengst van de overdracht tegen betaling in franken aan te nemen.

Met afwijking van artikel 4 mag een inlander, zonder toelating van het Instituut voor de Wissel, tegen betaling in franken, een der in bewust artikel vermelde goederen aan een erkende bank overdragen, voor zover deze er in toestemt.

Art. 6: Behoudens in de bij dit besluit voorziene gevallen, zijn aan de toelating van het Instituut voor de Wissel onderworpen:

1. Het aangaan van een verbintenis tegenover een buitenlander of het overnemen van een soortgelijke bestaande verbintenis, ter ontlasting van de schuldenaar;

2. Het toestaan van een lening aan een buitenlander, onder om het even welke vorm.

3. Het feit aan een in het buitenland wonend persoon een goed of een schuldvordering over te dragen;

4. Elke daad betreffende goederen of schuldvorderingen welke, in België, in het bezit zijn van een vreemdeling op het tijdstip van het in werking treden van dit besluit, of welke hem later ten deel vallen;

5. De verkrijging op het Belgisch grondgebied van in

artikel 4, par. 1, 2, 4 en 5 aangeduide waarden en goederen bij vreemdelingen en bij militairen der geallieerde troepen;

6. Alle betaling of alle overdracht van goederen door een inlander ten bate van een buitenlander;

7. Het door een inlander van een buitenlander rechtstreeks of onrechtstreeks aanvaarden van alle betaling of van alle overdracht van goederen of van schuldvorderingen.

Art. 7: Behoudens in de onder sectie III voorziene gevallen, is aan toelating van het Instituut voor de Wissel onderworpen, elke uitvoer van om het even welke goederen en waarden van het Belgisch grondgebied naar het buitenland, alsmede elke invoer van om het even welke goederen en waarden van het buitenland op Belgisch grondgebied.

Art. 8: Behoudens in de onder sectie III voorziene gevallen, is aan toelating van het Instituut voor de Wissel onderworpen, de omzetting in franken van vermogens in deviezenrekeningen en van in vreemde valuta luidende schuldvorderingen.

(11) Cf. B.W. 6 October 1944 betr. Wisselcontrole. Verslag aan de Regent:

« ... Inderdaad is het van belang dat al de middelen die wij in het buitenland bezitten niet tot persoonlijke doeleinden worden aangewend, doch in de dienst van 's lands economische heropleving kunnen losgemaakt worden, om aldus bij te dragen tot de voldoening van de algemene behoeften... »

Cf. B.R. 6 October 1944. Verslag aan de Regent, inzonderheid:

« ... Art. 7: Het volstaat niet sommige goederen juridisch onbeschikbaar te maken of sommige rechtshandelingen te verbieden zoals wordt gedaan bij artt. 4 en 6. Materiële overdracht van goederen buiten de grens zonder toelating van het Instituut voor de Wissel dient insgelijks verboden. Ingevolge overdracht buiten het land, hebben de Belgische overheden inderdaad op deze goederen geen vat meer. Overgedragen naar het buitenland, zouden zij aldaar het voorwerp van een rechtshandeling, zoals een verkoop, kunnen uitmaken, zonder dat het Instituut voor de Wissel zulks nog zou kunnen verhinderen.

(12) B.R. 6 October 1944. Artikel 1. « Met het oog op de toepassing van dit besluit, moet worden verstaan door:

« ... Inlander: elke natuurlijke persoon die op Belgisch grondgebied woonachtig is of er zijn hoofdverblijfplaats heeft, alsmede elke rechtspersoon wiens bedrijfszetel in België is gevestigd;

« Buitenlander: elke natuurlijke persoon die op koloniaal grondgebied of op vreemd grondgebied woonachtig is of er zijn hoofdverblijfplaats heeft, alsmede elke rechtspersoon wiens bedrijfszetel... enz. »

(13) Cf. B.R. 6 October 1944. Artikel 2: Door « toelating van het Instituut voor de Wissel » wordt verstaan, de akte waarbij dit Instituut zijn instemming betuigt met een verrichting welke krachtens de bepalingen van dit besluit of van latere besluiten of reglementen, zonder deze instemming niet kan worden uitgevoerd.

De toelating is algemeen wanneer zij geldt voor een complex van verrichtingen; zij is een bijzondere toelating wanneer zij één enkele verrichting betreft.

De algehele toelating kan worden verleend aan een bepaald persoon of aan een bepaalde groep van personen.

(14) « La poursuite des infractions au Contrôle des Changes », hoger vermeld, bld. 697.

(15) Cf. de brochure door het B.L.I.W. uitgegeven en waarin de vigerende reglementen en algemene toelatingen weergegeven worden.

(16) Cf. artikelen 2, 14 en 15 B.R., 6 October 1944.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 13 December 1954.

Voorzitter: M. de Clippele.

Raadsheer-Verslaggever: M. Huybrechts.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Strafvordering. — Tegen de verwijzing van een verdachte naar een Assisenhof staat verzet niet open. (art. 223 Sv.).

Het verzet tegen een bij verstek gewezen beslissing van een rechtsmacht van onderzoek is slechts ontvankelijk, wanneer die rechtsmacht recht spreekt als een rechtsmacht van wijzen en haar beslissing het karakter heeft van een echt vonnis.

Ofschoon de verwijzing van een verdachte naar een Assisenhof aan dit Hof bevoegdheid toekent, heeft die beslissing niet het karakter van een echt, voor verzet vatbaar vonnis.

Sedert de verwijzing van art. 223 Sv. bij de wet

van 19 Augustus 1920 worden de verdachte en zijn raadsman door de kamer van inbeschuldigingstelling gehoord en daartoe wordt ten minste tien dagen vóór de verschijning het dossier te hunner beschikking gesteld. Door een debat op tegenspraak tussen het Openbaar Ministerie en de verdachte vóór die Kamer in te stellen, heeft de wetgever niet de wil gehad de aard van de door deze rechtsmacht gewezen beslissingen te wijzigen en tegen die beslissingen de mogelijkheid van een voorheen niet openstaand verzet in te voeren.

Spruyt.

Gelet op het bestreden arrest op 19 October 1954 door het Hof van beroep te Gent, Kamer van inbeschuldigingstelling, gewezen;

Over het eerste middel: schending van de artikelen 186, 187 en 223 van het wetboek van strafvordering en van artikel 97 der Grondwet,

doordat het bestreden arrest het verzet, door aanlegger ingeleid tegen het arrest, door de Kamer van

inbeschuldigingstelling van het Hof van beroep te Gent op 5 October 1954 verleend, onontvankelijk verklaard heeft, zonder dat hij voor deze kamer verschenen is,

dan wanneer nochtans de beslissing van de kamer van Inbeschuldigingstelling, dit is de beklaagde voor een Hof van Assisen te verzenden, een vonnis van bevoegdheid uitmaakt, dat, diensgevolge, de partij, die niet voor vernoemde kamer verschenen is het recht heeft verzet aan te tekenen tegen het arrest dat aldus uitgesproken werd, welke ook de redenen van zijn onthouding waren :

Overwegende dat aanlegger bij arrest van voormelde kamer, van 5 October 1954, naar het Hof van assisen van de Provincie Oost-Vlaanderen verwezen werd, op grond van de volgende telastleggingen : A. dubbele overmoord, B. valsheid in geschriften en C. diefstal;

Overwegende dat uit de stukken waarop het Hof acht vermag te slaan blijkt dat de bundel regelmatig ter beschikking van aanlegger en zijn raadsman gesteld werd en dat het arrest vermeldt dat aanlegger, alhoewel behoorlijk opgeroepen, ter zitting niet verscheen;

Dat aanlegger op 9 October 1954 verzet aantekende tegen dit arrest van verwijzing en dat het bestreden arrest dit verzet niet ontvankelijk verklaarde;

Overwegende dat het verzet tegen een bij verstek gewezen beslissing van een rechtsmacht van onderzoek alleen ontvankelijk is wanneer die rechtsmacht recht spreekt als een rechtsmacht van wijzen en haar beslissing het karakter van een echt vonnis heeft;

Dat, alhoewel door de verwijzing van een beklaagde naar een Hof van Assisen, aan dit Hof bevoegdheid toegekend wordt, die beslissing nochtans het karakter van een echt vonnis, vatbaar voor verzet, niet heeft;

Overwegende dat artikel 223 van het wetboek van strafvordering, uitdrukkelijk bepaalde dat de beklaagde vóór de Kamer van inbeschuldigingstelling niet verscheen; dat een verzet tegen die beslissing niet denkbaar was; dat, behoudens een gebeurlijke voorziening in verbreking, die beslissing definitief was;

Dat, luidens het enig artikel van de wet van 19 Augustus 1920 waarbij dit artikel werd gewijzigd, de beklaagde en zijn raadsman door de kamer van inbeschuldigingstelling worden gehoord en dat daartoe ten minste drie dagen vóór de verschijning het dossier te hunner beschikking wordt gesteld;

Dat, door een debat op tegenspraak tussen het openbaar Ministerie en de beklaagde vóór die Kamer in te stellen, de wetgever de wil niet gehad heeft de aard der door deze rechtsmacht gewezen beslissingen te wijzigen en tegen die beslissingen een voorheen niet bestaand verzet in te voeren;

Dat het middel in rechte faalt;

Over het tweede middel : schending van artikel 20 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, van artikelen 223 van het wetboek van strafvordering, 1319, 1320 en 1322 van het burgerlijk wetboek, schending van rechten van verweer en van artikel 97 der Grondwet,

doordat het bestreden arrest het verzet van aanlegger in verbreking « wegens de beweegredenen door het Openbaar Ministerie uiteengezet » onontvankelijk verklaard heeft, — niettegenstaande beklaagde in zijn regelmatig neergelegde conclusies de gepastheid der beweegredenen betwistte en de redenen van zijn betwisting opgaf — niettegenstaande het bestreden arrest door te weigeren het verzet van aanlegger in verbreking te aanvaarden « wegens de beweegredenen van het Openbaar Ministerie », zonder nader te preciseren, alhoewel deze beweegredenen elkaar uitsluiten, het punt in het onzekere laat op hetwelke dier beweegredenen de beslissing steunt, en bijgevolg of het recht

van aanlegger geëerbiedigd werd met name aan de Kamer van Inbeschuldigingstelling te vragen om voor Het Hof van Assisen van één der provincies Brabant, Henegouwen, Luik, Luxemburg of Namen verzonden te worden :

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat het bestreden arrest al de beweegredenen van het Openbaar Ministerie overneemt;

Dat het middel niet bepaalt hoe die beweegredenen elkaar uitsluiten;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat het bestreden arrest, door aan te stippen dat aanlegger vóór de Kamer van inbeschuldigingstelling behoorlijk opgeroepen werd; impliciet vaststelt dat aanlegger in de gelegenheid gesteld werd om, op grond van artikel 20 van de wet van 15 Juni 1935, zijn verwijzing vóór een franstalig Hof van Assisen aan te vragen en dat zijn recht desbetreffend geëerbiedigd werd;

Dat het eerste onderdeel van het middel niet onvankelijk is en het tweede feitelijke grondslag mist;

Overwegende dat het bestreden arrest door geen enkel der onwettelijkheden of nietigheden is aangetast waarvan de kennisneming, in de staat van de zaak, aan het Hof onderworpen is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 29 Januari 1955.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. De Vreese en Van Hove.

Advocaat-Generaal : M. Matthys.

Advocaten : Mrs Blanckaert en Degrave.

Vermogensverschuiving zonder oorzaak. — Niet onvankelijk bij het ter beschikking staan van een andere vordering.

Voor de « actio de in rem verso » is een der vereisten, dat de eiser niet over een andere vordering beschikt, bv. wit onrechtmatige daad. Indien zodanige vordering bestaat, moet de eis uit vermogensverschuiving zonder oorzaak niet onvankelijk worden verklaard.

N.V. Nouvel Essor t/ Flaming.

II. Ten gronde :

Overwegende dat de eerste geïntimeerde eigenares is van een perceel grond, gelegen te Oostende, aan de Zeedijk, waarop indertijd een villa was opgericht die door oorlogsfeiten geteisterd werd; dat de appellante, zonder nochtans even welk deel van voormeld eigendom in te palmen, in 1949 vóór de rooilijn van de grond een reclamebord plaatste, dat zij vasthechtte aan de zijgevels van de huizen gelegen aan weerskanten van het perceel en dat die toestand voortduurde tot dat de geïntimeerden in Juli 1954, na vruchteloos gebleven sommatie, kwestieus paneel lieten uitbreken en zelf het eigendom afsloten door een houten schot, dat zij tot publiciteitsdoeleinden aan een Brusselse firma in huur gaven;

Overwegende dat de vordering van geïntimeerden strekt tot het betalen van 20.520 frank, ter zake van vermogensverschuiving zonder oorzaak en, bovendien, tot vergoeding van de gebruiks- en genotsderving, die zij beweren door de handelwijze van appellante geleden te hebben; dat de eerste rechter de bijkomende eis niet ontvankelijk verklaarde, de voorname eis daarentegen in zijn principe inwilligde en een deskundige aanstelde met opdracht de door de geïntimeerde aangevoerde vermogensverschuiving te ramen;

Overwegende dat appellante zich gegriefd acht door dat de eerste rechter de voorname eis, welke een subsidiair karakter vertoont en slechts ingeleid kon worden voor zover de geïntimeerden naar geen ander rechtsmiddel konden grijpen om hun rechten te doen gelden, ontvankelijk heeft verklaard, dan wanneer de geïntimeerden, zoals trouwens blijkt uit hun bijkomende eis, wel degelijk over een andere vordering beschikten; dat hunnerzijds de geïntimeerden incidenteel beroep instellen in zoverre de eerste rechter hun bijkomende schadevordering onontvankelijk heeft verklaard;

Overwegende dat de eigenaar aan het uitsluitend karakter van de eigendom het recht ontleent om alle derden uit het gebruik, het genot en de beschikking van de zaak te sluiten, om elke aanmatiging van hunnentwege af te wijzen, elk hindernis tegen het genot van deze zaak uit de weg te ruimen en tot vergoeding van schade aan te spreken zij die door een onrechtmatige daad de uitoefening van het ene of het andere bestanddeel van het recht verhinderen;

Overwegende dat ter zake vaststaat, dat de appellante de administratieve toelating om de braakliggende gronden door reclameborden af te sluiten slechts bekam onder de uitdrukkelijke voorwaarde zich vooraf met de betrokken eigenaars te verstaan; dat bedoelde clause weliswaar derwijze geïnterpreteerd kon worden, dat het akkoord van de eigenaars slechts vereist was voor zover de appellante een deel van de af te sluiten gronden voor het plaatsen van panelen moest inpalmen dat de appellante niettemin, door het plaatsen van een reclamebord voor de grond toebehorende aan de eerste geïntimeerde, waarbij niet enkel alle uitzicht naar de zeedijk werd belemmerd doch bovendien alle toegang tot het perceel voor de geïntimeerden versperd werd, het recht geschonden heeft dat de geïntimeerden hadden om hun goed te gebruiken of het renderend te maken; dat bij zodanige handeling de appellante ongetwijfeld schuld treft, waardoor zij in voorkomend geval tot vergoeding van schade gehouden kan zijn;

Overwegende dat de geïntimeerden in dit eigenlijk of oneigenlijk misdrijf een wettelijke grondslag konden vinden tot een schadevergoeding tegen de appellante; dat zij overigens een bijkomende eis met die strekking hebben ingesteld; dat derhalve, waar alleszins één van de voorwaarden tot het instellen van de actio de in rem verso ter zake ontbreekt, de eerste rechter de voorname eis van de geïntimeerden onontvankelijk moest verklaren en zich ten gronde beperken tot het onderzoek van hun bijkomende eis tot schadeloosstelling;

Overwegende dat die schadevordering gesteund is op een gebruiks- en genotsderving gedurende vijf jaar; dat de geïntimeerden echter niet bewijzen dat zij gedurende die tijd ooit ter plaatse zijn geweest noch vóór 1953 aanstalten hebben gemaakt om de voorgevel van hun goed tot publiciteitsdoeleinden aan te wenden of elk ander rendement van het eigendom hebben nagestreefd, dat de schade door hen geleden dus enkel bestaat in de gevolgen van de vertraging, waarmede

het reclamebord van de appellante verwijderd kon worden;

Overwegende dat het in deze gedachtengang billijk voorkomt aan de geïntimeerden een vergoeding toe te kennen van 5.000 frank;

Op deze gronden :

Het Hof,

.....
Verklaart het hoofdzakelijk en het incidenteel beroep ontvankelijk;

Bevestigt het bestreden vonnis, voor zover de eerste rechter zich ter zake ratione materiae bevoegd heeft verklaard;

Doet vooraf het overige bedoeld vonnis te niet en opnieuw wijzende,

Verklaart de geïntimeerden niet ontvankelijk in hun vordering strekkende tot het betalen van 20.520 frank ter zake van vermogensverschuiving zonder oorzaak;

Rechtdoende aan de bijkomende eis van de geïntimeerden,

Veroordeelt de appellante om aan de geïntimeerden bij wijze van schadevergoeding te betalen de som van 5.000 frank, te verhogen met de gerechtelijke interesten;

.....
NOOT : Bij dit arrest stelt zich eens te meer het vraagstuk van het subsidiair karakter van de vordering wegens vermogensverschuiving zonder oorzaak.

Het gebrek aan ieder ander vorderingsrecht is een vereiste van de vordering wegens vermogensverschuiving zonder oorzaak die rechtstreeks overgenomen werd uit de stelling van Aubry et Rau.

Het is echter slechts in 1914 en 1915 dat deze vereiste door het Franse Hof van Verbreking werd overgenomen (Cass, fr. 12 Mei 1914, S., 1918-1919, I, 41; Cass, fr. 2 Maart 1915, D. P. 1920, I, 102) en tenslotte door de rechtsgeleerden uitdrukkelijk en uitvoerig werd bestudeerd.

Alhoewel de vereiste langdurig besproken en betwist werden, wordt zij thans algemeen aanvaard. Op dit gebied is de studie van J. Rutsaert (*Du caractère non subsidiaire de l'action d'enrichissement sans cause*. Rev. Dr. B., 1937, blz. 25 en volg.), reeds lang voorbijgestreefd.

Zelfs in die landen waar het algemeen beginsel van de vermogensverschuiving zonder oorzaak als zodanig in een wettekst werd ondergebracht, b.v. Zwitserland en Duitsland, en waar het subsidiair karakter niet uitdrukkelijk in een wettekst werd voorzien, wordt door rechtsleer en rechtspraak de nadruk gelegd op dit ondergeschikt karakter van de vordering. De Italiaanse wetgever heeft het zelfs in zijn codex van 1942 noodzakelijk geacht een afzonderlijk artikel aan het subsidiair karakter van de vordering te wijden (art. 2042).

Deze zorg om een subsidiair karakter toe te kennen aan de vordering, zelfs in die landen waar zij werd gecodificeerd, is kenschetsend.

De vereiste ten andere is ontstaan uit een drang naar rechtsevenwicht en dit op een ogenblik dat men vrezen kon dat een onbedacht uitbreiden van het toepassingsgebied van de vordering wegens vermogensverschuiving zonder oorzaak een ontreding van de bestaande rechtsorde zou kunnen teweegbrengen. Bovendien heeft in feite niemand dit ondergeschikt karakter van de vordering betwist. Zelfs de rechtsgeleerden die het ondergeschikt karakter van de vordering niet uitdrukkelijk aanvaardden, verwerpen niet zozeer dit subsidiair karakter als zodanig, maar stellen veel meer voorop dat deze vereiste een dubbel gebruik

uitmaakt en in werkelijkheid reeds vervat is in de andere vereisten voor toepassing van de vordering (zie o.a. de reeds aangehaalde studie van Rutsaert).

Men kan inderdaad voorhouden dat deze vereiste b.v. besloten ligt in de vereiste van vermogensvermindering. Immers, heeft de eiser een ander middel, wat het ook weze, om een vergoeding te bekomen, dan ondergaat hij op slot van rekening geen vermogensvermindering.

Met meer reden nog zou men kunnen voorhouden dat zij besloten ligt in de vereiste van « gebrek aan oorzaak », met dewelke zij in zo nauw verband komt te staan dat beide voorkomen als een ondeelbaar geheel dat het toepassingsgebied van de vordering wegens vermogensverschuiving zonder oorzaak uitstippelt en omlijnt.

Sprekende van dit subsidiair karakter, zeggen Planiol et Ripert echter terecht (n° 763, blz. 59), dat het hier gaat om een regel van zeer algemene draagwijdte die het vereiste gebrek aan oorzaak komt aanvullen, om te beletten dat de vordering wegens vermogensverschuiving zonder oorzaak een al te belangrijke plaats zou komen innemen in het rechtsleven (zie ook De Page, III, n° 33, blz. 41).

Inderdaad, het onderscheid tussen beide vereisten kan mogelijk best op de volgende manier worden uitgedrukt :

- 1) de noodzakelijkheid van het gebrek aan oorzaak is vereist om de verhouding van de vordering wegens vermogensverschuiving zonder oorzaak te bepalen ten opzichte van de gevestigde regels van de overeenkomsten;
- 2) de noodzakelijkheid van het subsidiair karakter van de vordering om haar verhouding te bepalen ten opzichte van het tekstenrecht, het wettenrecht (Rouast, L'enrichissement sans cause et la jurisprudence civile, Rev. Trim. Dr. Civ., 1922, blz. 38 en volg.).

Het gebrek aan oorzaak wordt vereist om een bestaande wet of overeenkomst te erkennen en te eerbiedigen; het ondergeschikt karakter van de vordering volgt uit de noodzakelijkheid een bindend karakter toe te kennen aan iedere regel van het positief recht als zodanig.

Bij de bespreking van het subsidiair karakter van de vordering wegens vermogensverschuiving zonder oorzaak zou algemeen, als kern van het probleem, de vraag moeten gesteld worden of de theorie van de vermogensverschuiving zonder oorzaak in het positief recht werd opgenomen enkel en alleen om de leemten van de wet aan te vullen en haar billijkheidshalve te vervullen, ofwel een positieve rechtsconstructie is, die evenwaardig is met de reeds wettelijk bestaande.

Dit komt er op neer de vraag te stellen of men de rechtszekerheid moet opofferen aan de billijkheid door een vorderingsrecht wegens vermogensverschuiving zonder oorzaak toe te kennen in iedere rechtsverhouding, zelfs in die welke met zorg door de wetgever werd geregeld, ofwel de billijkheid moet opofferen aan de rechtszekerheid door te bepalen dat de vordering wezenlijk ondergeschikt is en niet mag aangewend worden om de, door de wetgever geregelde verhoudingen, te verbeteren.

Het is duidelijk dat de rechtszekerheid, die toch enkel te bekomen is door de vrijwaring van het positief recht, van zo overwegend belang is, niet enkel voor de juridische, maar ook voor het geheel van de maatschappelijke orde, dat het antwoord op de vraag geen twijfel overlaet.

Opgenomen in het positief recht in haar hoedanigheid van gevestigde regel uit de rechtspraak, neemt

de vordering wegens vermogensverschuiving zonder oorzaak in dit recht slechts de plaats in haar door die rechtspraak toegekend ten opzichte van de aanverwante regelen van het wettenrecht. Deze plaats IS subsidiair. Het is deze oplossing die in onze rechtspraak steeds heeft gegolden. (Rb. Bergen, 7 Maart 1894, Pas. 1894, III, 287; Hrb. Luik, 2 November 1923, Jur. Liège, 1924, 205; Rrb. Antwerpen, 14 Mei 1925, P. A. 1925, 202; Brussel, 28 December 1929, J. T. 1930, 124; Brussel, 9 Juni 1934, Pas. 1935, II, 6; Vredeger. Berchem, 9 November 1937, R. W. 1937-38, 1526; Hrb. Luik, 20 April 1946, J. T. 1946, 354; Gent, 9 Juli 1949, Pas. 1949, II, 42; Rb. Brussel, 10 Juli 1951, J. T. 1952, 23; Luik, 16 November 1950, Pas. 1952, II, 28; Brussel, 24 November 1951, Jur. Comm. Brux., 1952, 230; Rb. Brussel, 4 November 1952, J. T. 1953, 362).

De nadruk dient echter gelegd op het feit dat het vereiste gebrek aan iedere andere rechtsvordering enkel in aanmerking wordt genomen wat de verhoudingen tussen eiser, verarmde en verweerder, bevoordeligde betreft, tussen de personen dus die rechtstreeks betrokken zijn bij de ingestelde vordering wegens vermogensverschuiving zonder oorzaak.

Het bestaan van een contractuele vordering, van een rechtsmiddel dat door de eiser zou kunnen uitgeoefend worden tegen een derde, zal het gepast instellen van de vordering wegens vermogensverschuiving zonder oorzaak tegenover de bevoordeligde niet in de weg staan, zodra het vaststaat dat de eiser tegenover de verweerder in persoon geen enkel rechtsverhaal kan laten gelden, tenzij de ingestelde vordering. Dit zal b.v. meer in het bijzonder het geval zijn van degene die een overeenkomst heeft aangegaan met de echtgenoot, gescheiden van goederen, waar het voorwerp van de overeenkomst ten goede komt aan de eigen goederen van diens vrouw; of van degene die een overeenkomst aanging met een vennoot uit singulus, niet wetende dat er een vennootschap bestond en waar het voorwerp van de overeenkomst ten goede komt aan de vennootschap.

De eiser heeft, buiten het contractueel vorderingsrecht tegen de echtgenoot of vennoot, de vordering wegens vermogensverschuiving zonder oorzaken tegen de echtgenote of de vennootschap, waartegen hij anders geen enkele vordering zou hebben en wiens vermogen door zijn toedoen werd vermeerderd. (Rb. Charleroi, 10 April 1911, J. T. 1911, 1279; Rb. Brussel, 30 Januari 1912, B. J. 1912, 379; Rb. Brussel, 10 April 1913, B. J. 1913, 648; Luik, 16 Februari 1939, Pas. 1939, II, 137; Rb. Gent, 27 Januari 1940, Rev. prat. Not. 1942, 367; Hrb. Brussel, 3 April 1943, Jur. Comm. Brux. 1945, 170; Lyon, 27 Juni 1934, S. 1935, II, 219 en vooral Cass. fr., 11 September 1940, S. 1941, I, 121 met noot van Esmein, die er de aandacht op vestigt dat het eerste arrest is van het Hof van Verbreking waar uitdrukkelijk van het subsidiair karakter van de vordering wordt gesproken.)

Een tendens van de Franse rechtspraak gaat ten andere nog verder (Orleans, 5 Januari 1949, S. 1949, II, 64) en verklaart dat ingevolge het subsidiair karakter van de vordering zij niet mag ingesteld worden om de wet te omzeilen en b.v. te ontkomen aan de voorschriften betreffende de verjaring of het verval, maar dat zij wel mag ingesteld worden « pour contourner un obstacle de fait » en indien het vaststaat dat het niet door zijn schuld of zijn nalatigheid is dat de eiser niet heeft kunnen gebruik maken van de hoofdvordering die ter zijner beschikking stond.

Karel Dewulf,
Rechter in de Rechtbank
van de aanleg te Brugge.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

5e Kamer. — 25 Januari 1955.

Voorzitter : M. Rollier.

Rechters : M.M. Zenner en Maryns.

Openbaar Ministerie : M. Mertens.

Advocaten : Mrs De Cuyper en Van Mol.

Pacht. — De bepalingen van de Pachtwet zijn niet van openbare orde.

Wanneer door een van partijen beroep wordt gedaan op een onderhandse akte, de tegenpartij verklaart de handtekening onder het stuk niet te erkennen en degene, die zich van het stuk wil bedienen, niet vraagt dat zal worden overgegaan tot het onderzoek naar de echtheid van het geschrift, mist dit laatste iedere bewijskracht.

De bepalingen van de pachtwet zijn wel van gebiedende aard, doch niet van openbare orde; de pachtwet beoogt slechts de bescherming van particuliere belangen en de wetgever heeft zelf verscheidene mogelijkheden voorzien om van de principes, vastgesteld o.m. bij artikel 1774 B.W., af te wijken.

De Cleene t/ Van Mol.

Gezien de stukken, waaronder het vonnis van de heer Vrederechter van het kanton Beveren-Waas, dd. 8 Juni 1954, in regelmatige uitgifte voorgebracht, waartegen L. en E. De Cleene tijdig en regelmatig in beroep zijn gekomen (gezegd vonnis geboekt te Beveren-Waas de 15 Juni 1954, deel 47, blad 89, vak 14. Ontvangen : 70 fr. De ontvanger, get. Bormans);

De Rechtbank ontvangt het beroep en erover beslissende :

Overwegende dat L. en E. De Cleene een drietal percelen rooi- en weideland, gelegen te Doel en er gekadastréerd sectie A n°s 92, 93 en 94, groot 2 Ha. 61 a. 20 ca., in pacht hadden van zekere Alfons Waterschoot, die de naakte eigendom van deze landerijen en van een paar andere percelen geschonken heeft aan David Van Mol en dezes echtgenote Irma Weyenbergh bij akte schenking verleden vóór notaris Poodts te Bornem, op 15 Mei 1951 en overgeschreven op het 2e kantoor der Hypotheken te Dendermonde, op 9 Juli 1951, boek 846, n° II;

Overwegende dat Alfons Vlassenroot op 5 September 1951 te Antwerpen is overleden;

Overwegende dat David Van Mol, bij exploit van deurwaarder Caestecker te Beveren-Waas dd. 15 September 1951, aan de pachters L. en E. De Cleene opzeg gaf tegen 30 September 1953, ten einde deze percelen zelf in gebruik te nemen; dat zijn oorspronkelijke vordering, ingeleid bij geboek exploit van zelfde deurwaarder dd. 11 December 1953, er toe strekt de gegeven opzeg geldig en van waarde te horen verklaren tegen 1 October 1953 en tevens L. en E. De Cleene te horen veroordelen tot ontruiming dezer percelen op pene van afdrijving;

Overwegende dat de eerste Rechter deze eis heeft ingewilligd;

Overwegende dat beroepene echter een pachtvereenkomst voorbrengen, waarbij wijlen A. Vlassenroot op 14 December 1950 aan L. en E. De Cleene, die toen reeds zijn pachters waren, een pacht van 9 jaar verzekerde vanaf 1 October 1951 tot in 1960, mits 6.000 fr. per jaar;

Overwegende dat D. De Mol het handteken van zijn

rechtsvoorganger A. Vlassenroot niet erkent en bedoeld pachtcontract volledig betwist; dat beroepers niet vragen dat er zou worden overgegaan tot de rechtspleging van onderzoek naar de echtheid van voormeld geschrift (zie hieromtrent Van Lennep : Burgerlijk Procesrecht, B. II, blz. 339 en volgende); dat dit stuk dus iedere bewijskracht mist en des te minder betrouwen inboezemen kan, dat het slechts geregistreerd werd op 17 September 1951;

Overwegende dat, naar luid van artikel 1775, al. 4 B.W., de pachter aan wie een opzeg betekend wordt en die hetzij de nietigheid ervan wil inroepen, hetzij de geldigheid of de gegrondheid der aangehaalde redenen wil betwisten, tegen deze opzeg verzet kan aantekenen, doch op straf van verval gehouden is zulks te doen binnen de 3 maand der betekening van de opzeg en mits naleving der voorwaarden voorzien bij artikel 1775, al. 5 B.W.;

Overwegende dat L. en E. De Cleene tegen de ontvangen opzeg generlei verzet hebben aangetekend;

Overwegende dat beroepers De Cleene thans te vergeefs aanspraak maken op een minimum pachttermijn, zoals voorzien bij artikel 1774 B.W.; dat, in strijd met hun beweringen, tegen de bepalingen van de pachtwet wel van imperatieve aard zijn, doch niet van openbare orde, zoals dit begrip uiteengezet en verduidelijkt werd bij arrest van het Hof van Verbreking van 9 December 1948, Pas. 1948, I, 699; dat de pachtwet slechts bescherming beoogt van private belangen en de wetgever zelf meerdere mogelijkheden voorzien heeft om van de basisprincipes, vastgesteld o.m. bij artikel 1774 B.W., af te wijken (zie o.m. Gourdet et Closon : « Le Bail à Ferme », 1951, n° 3, blz. 33 met aangehaalde referenties; De Page, t. IV, n° 802; Hilbert, « Le Bail à Ferme », 1954, n° 9, blz. 57, met aangehaalde referenties; Cass. 9 December 1948 en Cass. 14 Januari 1954, gevolgd door de uitvoerige studie van Prof. de Harven, in de Rev. crit. Jur. B., 1954, blz. 252 en volg.);

Overwegende dat, bij gebrek aan enig tijdig en regelmatig verzet vanwege L. en E. De Cleene, de opzeg door de eigenaar D. Van Mol dd. 15 September 1951, onvermijdelijk uitwerking moet hebben (Kluyskens, Contracten, blz. 370, n° 271B; Gourdet et Closon, loc. cit., n° 93, blz. 176);

Overwegende dat beroepers thans derhalve vervallen zijn van het recht opwerpingen tegen voormelde opzeg te opperen, zodat hun verdere betwistingen niet eens verder dienen onderzocht;

Overwegende dat het beroep ongegrond voorkomt;

Om deze redenen,

de Rechtbank, zetelende in hoger beroep, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart het beroep ongegrond, dienvolgens verwerpt het en bekrachtigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen;

Veroordeelt beroepers tot de kosten.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer. — 9 Maart 1955.

Voorzitter : M. Temmerman.

Rechts : M.M. Dhanens en Soetaert.

O.M. : M. Fiers.

Internationaal privaatrecht. — Buitenlands vonnis van echtscheiding. — Gezag van gewijsde zonder exequatur. — Niet-toepasselijkheid van art. 264 B.W.

Elk vonnis van een buitenlands rechter, waarbij echtscheiding wordt uitgesproken, heeft zonder enig exequatur kracht van gewijsde, zelfs als beide echtgenoten van Belgische nationaliteit zijn, indien het vonnis voldoet aan de vereisten van artikel 10 der wet van 25 Maart 1876. In dit geval is het exequatur slechts vereist, indien het buitenlands vonnis ten uitvoer moet worden gelegd op de goederen of op de personen met de door de Belgische wet gegeven middelen van tenuitvoerlegging.

De bepalingen van artikel 264 B.W. gelden niet voor een buitenlands vonnis van echtscheiding en overschrijving van een dergelijk vonnis is niet vereist.

De publiciteit, die aan een vonnis van echtscheiding in België wordt gegeven door de vermelding op de rand van de huwelijksakte kan niet worden aangemerkt als een maatregel van tenuitvoerlegging, maar geldt slechts als een inlichting.

B. t/ F.

Overwegende dat de gedaagde, hoewel behoorlijk opgeroepen, geen pleitbezorger heeft gesteld;

Overwegende dat de eis ertoe strekt, ter fine van overschrijving in de registers van de burgerlijke stand te Zelzate, verlof te bekomen tot tenuitvoerlegging van het op 20-Oktober 1948 tussen partijen gewezen vonnis der tweede Zivilkamer van het Landgericht te Aken (Westduitse Bondsrepubliek), waarbij de echtscheiding der partijen werd toegestaan;

Overwegende echter, dat elk vonnis van een buitenlandse rechter, waarbij echtscheiding wordt uitgesproken tussen echtgenoten, zelfs als ze beiden van Belgische nationaliteit zijn, gezag van gewijsde heeft zonder enig exequatur, indien het vonnis voldoet aan de vereisten van artikel 10 der wet van 25 Maart 1876 (vgl. voor Zwitserland : Verbr. 16 Januari 1953; R.W. 1952-53, kol. 1408; Beroep Gent, 2e Kamer, 12 Februari 1951, R.W. 1950-51, kol. 1179);

Overwegende dat, in dit geval, het exequatur slechts vereist is, indien het buitenlands vonnis moet worden uitgevoerd, waarmede bedoeld wordt dat krachtens dit vonnis enige daad van tenuitvoerlegging op de goederen of van dwang op de personen zal worden gesteld met de door de Belgische wet gegeven executiemiddelen (zie voormeld arrest van het Verbrekingshof; Pouillet, Manuel de droit international privé, n° 500);

Overwegende dat de voorschriften van art. 264 B.W. niet gelden voor een buitenlands vonnis van echtscheiding (Beroep Gent, 2e Kamer, 12 Febr. 1951, voormeld), dat overschrijving van een dergelijk vonnis niet is vereist (Roland en Wouters, Guide pratique de l'Officier de l'Etat Civil en Belgique, 11^e uitgave 1950, n° 1014, blz. 361);

Overwegende dat de publiciteit, welke aan een echtscheidingsvonnis in België wordt gegeven door de vermelding op de rand van de huwelijksakte niet als een uitvoeringsmaatregel kan worden aangezien, maar

enkel als een inlichting geldt (Roland en Wouters l.c.);

Overwegende dat de eis echter alleen gesteund is op de weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand, de overschrijving te verrichten zonder voorafgaand exequatur; dat, nu dit exequatur overbodig is, de eis moet worden verworpen bij gebrek aan belang;

Op deze gronden,

De Rechtbank,

Gelet op artikelen 2, 37 en 41 van de wet van 15 Juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Gehoord de heer Fiers, eerste-substituut-Procureur des Konings, in zijn strijdig advies;

Verleent verstek tegen de gedaagde bij ontstentenis om te verschijnen;

Rechtdoende,

Wijst de eis af als niet ontvankelijk bij gebrek aan belang;

Veroordeelt de aanlegster in de kosten;

Zegt dat er geen termen zijn om het onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad te verklaren.

NOOT : Verg. in andere zin Rechtbank Doornik, 23 November 1954, J.T. 1955, blz. 220.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 3 Juli 1954.

Voorzitter : M. Janssens.

Rechts : M.M. Sury en Gepts.

Advocaten : Mrs Steghers, Speyer en Leclerc.

1. Lastgeving. — Notaris kan niet lasthebber zijn van een van partijen bij een te zijnen overstaan verleden akte. — Lastgever geen derde in de zin van art. 1328 B.W.

2. Burgerlijke Rechtsvordering. — Verandering van de grondslag van de eis.

3. Mede-eigendom. — Vervreemding door mede-eigenaar van zijn onverdeeld aandeel in een onroerend goed. — Verklarend karakter van de scheiding en deling.

1. Hij die niet partij is bij een overeenkomst van lastgeving, mag het bestaan daarvan door alle middelen rechtens bewijzen.

Een notaris kan niet in zijn hoedanigheid van openbaar ambtenaar een akte verlijden, waarbij hij tevens als lasthebber van een der overeenkomende partijen optreedt.

De lastgever is niet derde in de zin van artikel 1328 B.W. en kan zich derhalve op dit artikel niet beroepen.

2. De eiser, die in zijn dagvaarding zijn vordering op een overeenkomst heeft doen steunen, geeft een andere grondslag aan zijn eis wanneer hij in de loop van het geding op grond van « schijnbare lastgeving » herstel van geleden schade vordert.

Wanneer de eiser oorspronkelijk de veroordeling van verweerders heeft gevorderd om hun medewerking te verlenen tot het verlijden van de akte van verkoop van een onroerend goed, waarin ieder verveerder voor een onverdeeld aandeel gerechtigd is, kan hij ongetwijfeld in de loop van het geding de veroordeling van sommige verweerders vorderen om mede te werken tot het verlijden van de akte van verkoop van hun onverdeeld aandeel; daardoor wordt immers het voorwerp van de oorspronkelijke vordering niet gewijzigd, doch slechts beperkt.

3. *Ieder gerechtigde in een onverdeeld eigendom mag zijn onverdeeld aandeel vervreemden; daar de scheiding echter verklarend (déclarative de propriété) is, zal de verkoop vervallen, indien het eigendom aan een ander mede-gerechtigde dan de verkoper wordt toebedeeld. De verkoop zal daarentegen zijn volle werking hebben, indien het eigendom aan de verkoper toebedeeld wordt.*

Wanneer een partij in een akte « verklaart te verkopen » wil zij geen bekentenis afleggen, doch vooraf een bewijs opmaken.

Leenrecht t/ Frankenthal en cs.

Overwegende dat de eis er toe strekt te horen zeggen dat aanlegster eigenares is van het huis, gelegen te Borgerhout, Ketsstraat 74, en dienvolgens te horen bevelen dat de akte van verkoop van voormeld eigendom door verweerders zal verleden worden vóór Notaris Vandeputte en zoniet dat het te wijzen vonnis als akte van overdracht zal gelden;

Overwegende dat in de beweegredenen van bedoeld exploit aanlegster slechts verklaart dat zij in September 1953 het betwist eigendom van verweerders heeft gekocht tegen een prijs van 425.000 fr., betaalbaar uiterlijk op 1 October 1953;

Overwegende dat uit de besluiten van partijen en uit de debatten blijkt, dat aanlegster beweert het huis gekocht te hebben door tussenkomst van Notaris De Cleene, die als gevolmachtigde van verweerders zou opgetreden zijn; dat zij meent het bewijs van deze lastgeving in de brieven, uitgaande van de notaris, te vinden;

Overwegende dat het geen twijfel lijdt dat aanlegster gerechtigd is het bestaan van het kontrakt van lastgeving tussen de notaris en verweerders door alle middelen van recht te bewijzen, vermits zij geen partij was bij de ingeroepen overeenkomst (De Page, V, n° 399 B);

Overwegende dat nadruk dient te worden gelegd op het feit, dat in de stelling van aanlegster de notaris belast was met de verkoop van het eigendom in naam van verweerders en niet alleen met het vinden als tussenpersoon van een liefhebber; dat men onmiddellijk kan opmerken dat de notaris onmogelijk in zijn hoedanigheid van openbaar ambtenaar een akte kan verlijden, waarbij hij tevens als lasthebber van een der contracterende partijen optreedt; dat deze opmerking reeds het vermoeden wettigt, dat de notaris geen lasthebber van verweerders was om het huis te verkopen, daar hij dan nooit de akte van verkoop als openbaar ambtenaar had kunnen verlijden; dat trouwens als algemene regel de notaris niet als lasthebber optreedt (De Page, V, n° 362-363);

Overwegende dat de notaris steeds in zijn brieven, gericht aan aanlegster of juist aan haar echtgenoot, liet blijken dat het de familie Frankenthal was, die over de verkoop zou beslissen; dat uit geen enkele brief blijkt dat de notaris gerechtigd was in naam van verweerders te verkopen; dat aanleggers dit zo goed hebben ingezien dat zij op 28 Augustus 1953 aan de notaris schreven: « Bede mij te willen bevestigen de prijs waaraan de familie Frankenthal wil verkopen »; dat uit deze briefwisseling enkel blijkt dat de notaris als tussenpersoon optrad tussen aanleggers en zekere verweerders om bod en antwoord over te maken, doch geenszins dat hij belast was met het verrichten van de rechtshandeling « verkoop » in naam van verweerders;

Overwegende dat aanlegster bijzonder gewag maakt van een brief dd. 17 September 1953, door de notaris gericht aan de partij van Mter Durieux, die luidt als

volgt: « Comme le locataire, Mr Vanderdonckt, est tombé d'accord sur le prix de 425.000 fr., nous devons passer maintenant à la signature de l'acte de vente, qui aura lieu le lundi 28 septembre 1953, à 10,30 h. en mon étude... »; dat zij dit schrijven in verband stelt met de brief van 16 September 1953 door de notaris aan haar gericht, waarin zij verzocht wordt op Donderdag (17 September) met trouwboekje ten kantore te komen;

Overwegende dat men uit deze twee brieven wel mag vermoeden dat in de geest van de notaris de verkoopkoopovereenkomst volmaakt was geworden, doch geenszins dat hij door verweerders belast was met het verrichten van de rechtshandeling « verkoop » in hun naam of dat hij meende deze lastgeving ontvangen te hebben;

Overwegende dat aanlegster nog gewag maakt van het feit, dat een volmacht op het notariskantoor berustte; dat de notaris verklaarde dat Salomon Frankenthal een volmacht verleende voor de vereffening van de nalatenschap zijner ouders, waartoe het bedoelde eigendom behoort, doch dat de naam van de lasthebber niet ingevuld werd;

Overwegende dat dit feit evenmin bewijst dat de notaris lasthebber was; dat integendeel het volstrekt ongehoord zou zijn dat de notaris een notariële volmacht zou opstellen, waarbij hij als lasthebber zou aangewezen worden; dat uit de hierboven vermelde brief van 17 September 1953 blijkt, dat de notaris meende de akte te verlijden, hetgeen zijn hoedanigheid van lasthebber van verweerders uitsloot;

Overwegende dat de betrokken notaris steeds deze hoedanigheid van lasthebber heeft ontkend en beweert dat de onderhandelingen steeds gevoerd werden « op eigen verantwoordelijkheid » door Adolf Frankenthal (partij van Mr Durieux) en dat hij « als tussenpersoon genoodzaakt was de verschillende aanbiedingen aan de familieleden over te maken »;

Overwegende dat weliswaar kan opgemerkt worden, dat de notaris in zijn brieven geen enkel bevredigende uitleg verschaft nopens zijn schrijven van 17 September 1953; dat hij niet verklaart hoe hij ertoe gekomen was te denken dat de verkoopovereenkomst gesloten was; dat dit niet wegneemt dat geenszins bewezen is dat hij als lasthebber van verweerders zou opgetreden zijn;

Overwegende dat aanlegster verder de theorie van de schijnbare lastgeving inroept en staande houdt dat verweerders haar door hun handelwijze hebben doen geloven dat de notaris hun lasthebber was om de verkoop te sluiten;

Overwegende dat verweerders, partijen van Mr Corluy, terecht opwerpen dat aanlegster met de theorie van de schijnbare lastgeving in te roepen een andere grondslag aan haar eis geeft; dat inderdaad volgens het inleidend exploit aanlegster haar eis op louter contractueel terrein stelde, terwijl zij thans op grond van de schijnbare lastgeving het herstel vraagt van de schade, door haar geleden ingevolge een aquiliaanse fout van verweerders, herstel dat de vorm zou moeten aannemen van een veroordeling van verweerders de akte van verkoop te verlijden; dat trouwens bovendien kan opgemerkt worden dat deze nieuwe stelling van aanlegster volstrekt ongegrond is;

Overwegende dat aanlegster in het uiterste geval de Rechtbank verzoekt voorr echt te zeggen, dat zij eigenares is van drie onverdeelde delen in bedoeld eigendom;

Overwegende dat de partijen van Mr Corluy weer opwerpen dat deze eis niet ontvankelijk is, omdat hij niet vervat is in de oorspronkelijke dagvaarding;

Overwegende dat deze zienswijze niet kan worden

aanvaard; dat inderdaad, wanneer aanlegster oorspronkelijk de veroordeling van verweerders nastreefde om de akte van verkoop van het eigendom te verlijden, eigendom waarin ieder verweerder voor een onverdeeld aandeel gerechtigd is, zij ongetwijfeld thans de veroordeling van zekere verweerders mag vorderen om de akte van verkoop van hun onverdeeld aandeel te verlijden; dat het voorwerp van de oorspronkelijk eis niet gewijzigd wordt, doch slechts beperkt (R.P.D.B., V°; Contrat judiciaire, n° 84 en 85);

Overwegende dat aanlegster een stuk voorlegt, gedagtekend 17 September 1953 en waarin de partij van Mr Durieux verklaart «...in eigen naam en als gevolmachtigde van twee zijner mede-eigenaars, ingevolge hem verleende volmacht, ... wat betreft hun paarten, te verkopen het huis Ketsstraat 74... voor de prijs van 425.000 voor het ganse huis, het akkoord van hun mede-eigenaars hieromtrent kennende, aan Mevrouw Caroline Leenknecht...»;

Overwegende dat de partijen van Mr Corluy opmerken dat de partij van Mr Durieux thans slechts bereid is haar onverdeeld aandeel en dit van haar broeder Leib Leo Frankenthal, aldus 2 aandelen, te verkopen, terwijl aanlegster drie aandelen opvordert, zoals in voormeld stuk bepaald, dat de partijen van Mr Corluy ten onrechte hieruit besluiten dat er geen overeenstemming zou bestaan betreffende de prijs en de verkochte zaak; dat de verkoop slaat op ieder onverdeeld aandeel voor de prijs van 425.000 fr.;

Overwegende dat de partij van Mr Durieux een volmacht, haar verleend door Leib Leo Frankenthal ten overstaan van de Consul van België te New York dd. 17 Februari 1953 overlegt; dat volgens deze volmacht de partij van Mr Durieux gerechtigd was het aandeel van haar broeder in het huis te verkopen; dat men echter niet inziet hoe de partij van Mr Durieux zich gerechtigd achtte nog een ander onverdeeld aandeel te verkopen; dat zij niet aanduidt aan welke partij dit aandeel toebehoorde; dat zij gebeurlijk door aanlegster hiervoor aansprakelijk zou kunnen gesteld worden; dat echter aanlegster slechts op twee onverdeelde aandelen zou kunnen aanspraak maken;

Overwegende dat de partijen van Mr Corluy nog ten onrechte opwerpen dat, zolang de verdeling tussen de medegerechtigden niet geschied is, de verkoop van onverdeelde aandelen onmogelijk is en er alleszins geen prijsbepaling kan bestaan; dat ieder gerechtigde in het onverdeeld eigendom zijn onverdeeld aandeel mag vervreemden; dat nochtans het uiteindelijk lot van deze verkoop van de verdeling, die een verklarend karakter bezit (artikel 883 B.W.B.) zal afhangen (De Page, IX, n° 1380 en vlg.); dat deze verkoop zal vervallen, indien het eigendom aan een andere medegerechtigde dan de verkoper wordt toebedeeld; dat de verkoop zal bestemd worden ingeval van toebedeling aan de verkoper of verkoop van het eigendom aan een derde;

Overwegende dat de prijsbepaling zeer duidelijk is en de bedoeling der partijen niet twijfelachtig is;

Overwegende dat de partijen van Mr Corluy verder opwerpen dat het hierboven bedoelde stuk van 17 September 1953 in tempore suspecto door de partij van Mr Durieux werd afgeleverd, dat het noch aan artikel 1341 noch aan artikel 1325 van het B.W. beantwoordt;

Overwegende dat, wanneer partijen van Mr Corluy beweren dat het stuk in tempore suspecto werd afgeleverd, zij nochtans artikel 1328 B.W. niet inroepen; dat trouwens kan opgemerkt worden dat de lastgever geen derde is in de zin van dit artikel en dat uit niets blijkt dat de intrekking van de volmacht, die op 26 Maart 1954 ten overstaan van de Belgische Consul

te New York geschiedde, aan aanlegster werd betekend; dat verweerders derhalve de bewijslast dragen, indien zij beweren dat de dagtekening van het betwiste stuk met de werkelijkheid niet overeenstemt;

Overwegende dat men niet inziet waarom het stuk van 17 September 1953 aan artikel 1341 B.W. niet zou beantwoorden; dat het echter wel indruist tegen de bepalingen van artikel 1325 B.W., zodat het als geschreven bewijs niet meer kan gelden;

Overwegende dat aanlegster hiertegen opwerpt, dat zij dit stuk slechts als buitengerechtelijke bekentenis inroept; dat zij echter uit het oog verliest dat men hier bezwaarlijk van bekentenis kan spreken, die een verklaring afgelegd na het ontstaan van de overeenkomst veronderstelt; dat wanneer partij van Mr Durieux in het betwiste stuk «verklaart te verkopen» zij geen bekentenis wil afleggen doch wel een vooraf opgesteld bewijs opmaken (Zie De Page, III, n° 1008, blz. 1026 - Verbreking 20-2-1941. Pas., 1941, I, 54, bevestigden); dat men derhalve moet besluiten dat bedoeld stuk tegen Leib Leo Frankenthal niet kan ingeroepen worden, noch als bewijsschrift van de verkoop van zijn onverdeeld aandeel door zijn lasthebber, noch als bekentenis;

Overwegende dat de partij van Mr Durieux de geligheid van het stuk niet betwist en zich trouwens bereid verklaart authentieke akte te verlijden van de verkoop van haar onverdeeld aandeel;

Overwegende dat de partijen van Mr Corluy bij wederis een schadevergoeding van 25.000 fr. eisen wegens het z.g.z. roekeloos en tergend karakter van dit geding; dat zij bovendien een som van 25.000 fr. eisen als materiële schade «zijnde de intresten verschuldigd op het kapitaal dat door de roekeloze actie geïmmobiliseerd werd»;

Overwegende dat het opmerkelijk is op grond van de bovenstaande overwegingen dat dit geding geenszins als tergend of roekeloos mag bestempeld worden, zodat de wederis dient afgewezen te worden;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

19 Januari 1955

Voorzitter: M. Meulemans.

Rechters: M.M. Boeye en Helleputte.

Advocaten: Mrs Discart en Tielemans.

Zaakwaarneming. — Verrijking zonder oorzaak. — Vereisten voor een vordering op deze gronden.

Hij die aan een ander onderhoud heeft verschaft zonder daartoe krachtens de wet of overeenkomst verplicht te zijn, heeft geen vordering uit zaakwaarneming tegen de Staat, daar hij een dergelijke vordering enkel zou kunnen hebben tegen hen, die verplicht waren in het onderhoud te voorzien en aan die verplichting niet hebben voldaan. Overigens is er geen vordering uit zaakwaarneming indien, zoals in het onderhavige geval, de hulp geschied is met het weten en de uitdrukkelijke toestemming van de bevoordeelde.

De terugvordering uit «verrijking zonder oorzaak» is uitgesloten, indien de eiser gehandeld heeft uit loutere vrijgevigheid, hetzij met speculatie-doeleinden, wat de afwezigheid van oorzaak uitsluit.

Van Wunsel t/ De Belgische Staat (Ministerie van Financiën,

Gezien de stukken van de vordering en namelijk de inleidende dagvaarding, ten verzoeken van aanlegger aan verweerder betekend, bij geboekt exploit de dato 29 Maart 1954 van het ambt van deurwaarder De Ruyter, in dienstverblijf te Aarschot;

Overwegende dat de vordering ertoe strekt verweerder te horen verwijzen om aan aanlegger te betalen de som van 113.850 fr. wegens onderhoudskosten verstrekt aan wijlen de heer Nadrin Michel, vanaf 1 Januari 1940 tot 26 Maart 1946;

Overwegende dat de vordering ontvankelijk voorkomt, wat trouwens niet betwist wordt;

Overwegende dat het niet betwist wordt dat aanlegger alle nodige onderhoudszorgen heeft verstrekt aan wijlen de heer Nadrin Michel, die, bij zijn overlijden geen bloedverwanten in de erfelijke graad heeft nagelaten, zodat verweerder de inbezitstelling van zijn nalatenschap heeft bekomen;

Overwegende dat aanlegger in zijn laatste besluiten bepaalt dat zijn vordering gesteund is op een « actio negotiorum gestorum »;

Overwegende dat de voorwaarden, vereist voor het ontstaan van een dergelijke vordering ter zake niet aanwezig zijn;

Overwegende weliswaar dat het niet betwist wordt dat aanlegger geen verplichting had — wettelijke of contractuele — om in het onderhoud van wijlen de heer Nadrin Michel te voorzien.

Overwegende echter dat de tussenkomst van aanlegger ab initio geschiedde bij het weten van de begunstigde, dit is de decujus, en met zijn uitdrukkelijke toestemming; dat bovendien de vordering « negotiorum gestorum » in zake onderhoud ten bate van de waarnemer, die het onderhoud verleent, enkel ontvankelijk is tegen diegene welke verplicht waren in dit onderhoud te voorzien en die te kort zijn gekomen aan hun verplichting (cfr. De Page, T. II, n° 1069 en 1074 A, 2e en 1075, Rép. Prat. Dr. Belge Ve Aliments n° 42a), wat blijkbaar het geval niet is voor verweerder;

Overwegende dienvolgens dat de vordering, voor zoveel zij op de zaakwaarneming steunt, ongegrond is;

Overwegende trouwens dat aanlegger slechts ten onrechte een andere grondslag van zijn vordering zou kunnen inroepen;

Overwegende inderdaad dat, zoals hierboven reeds gezegd, nooit een overeenkomst tussen aanlegger en wijlen de heer Nadrin Michel tot stand is gekomen, waarbij de decujus zich verplicht zou hebben een bedrag van 50 fr. per dag of welke andere som ook, als vergoeding aan aanlegger te betalen;

Overwegende dat bij gebreke aan overeenkomst, de vordering op de « verrijking zonder oorzaak » zou kunnen steunen;

Overwegende echter dat dergelijke vordering eveneens ongegrond zou moeten verklaard worden;

Overwegende inderdaad dat de terugvordering van de verrijking uitgesloten is indien het vaststaat dat aanlegger gehandeld heeft hetzij uit loutere vrijgevigheid, hetzij met speculatieve doeleinden, wat de afwezigheid van oorzaak uitsluit (De Page, T. III, n° 40C, 3e, Bruxelles, 22 févr. 1917, Pas., 1918, III, 194);

Overwegende dat de houding die aanlegger thans aanneemt ten genoegen van rechte aantoon dat hij niet beziel was met een geest van vrijgevigheid, vermits hij nu terugbetaling eist van zijn uitgaven, maar dat hij speculatieve doeleinden nastreefde;

Overwegende dat aanlegger blijkbaar het nodige onderhoud heeft verstrekt met de hoop door de decujus bij testament bevoorreed te worden; dat deze hoop, zoals hierboven gezegd, de oorzaak is geweest van de verstrekte zorgen; dat de hoop van aanlegger, minstens

gedeeltelijk, zich verwezenlijkt heeft, vermits hij als bijzondere legataris van de decujus werd aangesteld en de eigendom ontving van onroerende goederen, gelegen te Begijnendijk, namelijk: 1) een perceel land, gelegen in « de Meiren » wijk A n° 85 deel en n° 86, groot 1 hectare, 24 aren, 30 centiaren; 2) puinen, stal, schuur en grond, gelegen in het Dorp, wijk A n° 312 l en 309 n, groot 6 aren, 70 centiaren;

Overwegende dat het dienvolgens uit de hogervermelde beschouwingen blijkt dat de vordering alle grond mist;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Zetelende in eerste aanleg en op tegenspraak.

Alle verdere of strijdige besluiten van de hand wijzende;

Verklaart de vordering ontvankelijk doch ongegrond; Wijst aanlegger ervan af met veroordeling tot de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

1e Kamer. — 20 Februari 1954.

Voorzitter : M. Van Lerberghe.

Rechters : M.M. De Ridder en Beyaert.

Referendaris : M. Vandekerckhove.

Advocaten : Mrs Boudolf en Bulckaert.

Faillissement. — Inbetalinggeving door overdracht van een vordering door de gefailleerde. — Betekening daarvan aan de schuldenaar der vordering binnen de « verdachte » periode. — Nietigheid krachtens art. 445Fw.

Ten opzichte van de failliete boedel zijn nietig de binnen de « verdachte » periode en de tien daaraan voorafgaande dagen door de gefailleerde verrichte handelingen, waarbij hij vervallen schulden betaalt op een andere wijze dan in geldspeciën of handelseffecten (in casu door overdracht van een vordering); tussen partijen bestaat de overdracht van de wilsovereenstemming af, maar tegenover derden komt zij eerst tot stand door nakoming van een der bij artikel 1690 B.W. bepaalde vormen.

De overdracht, die tussen partijen vóór de « verdachte » periode geschied is, doch eerst na de aanvang dezer periode aan de schuldenaar betekend is, komt tegenover derden, die door de curator vertegenwoordigd worden, eerst tot stand op de dag van de betekening aan de schuldenaar, d.i. binnen de verdachte periode, en is derhalve nietig.

Dergelijke inbetalinggeving in ruime zin benadeelt de failliete boedel en wordt uitdrukkelijk door artikel 445 Fw. bedoeld.

P.V.B.A. Etab. Sturtz-Deruyter t/ Faillissement Windels (curator Mr Roelands).

Overwegende dat eiseres haar opneming in het bevoorrecht en gewoon passief van het faillissement vordert voor : 182.909,90 fr. uit hoofde van leveringen, gedaan voor huizen te Brasschaat en voor huizen van de Kleine Landeigendom te Meise;

Overwegende dat de curator het voorrecht betwistte, alsmede het bedrag;

Overwegende dat na wederkerige besluiten de toestand er uitziet als volgt : er is geen voorrecht, wat

eiseres aanvaardt; de curator aanvaardt 141.930,15 fr. en betwist het overige, zodat eiseres dit overige moet bewijzen;

Overwegende, dat het betwiste verschil, groot 40.979,75 fr., volgens eiseres samengesteld is uit twee facturen dd. 31 December 1952 (weze dus opgemaakt na het faillissement) voor vroegere leveringen;

dat de ene factuur n° 705, groot 10.750 fr. door eiseres ten genoegen van rechte wordt bewezen, daar eiseres deze waren kocht van de N.V. Usines de Saint-Hubert, blijkens factuur van 26 Juli 1952, welke N.V. de waar leverde op de werven van de gefailleerde en waarvoor eiseres op 31 December 1952 een factuur aan de gefailleerde uitschreef;

dat het bedrag der tweede factuur, n° 702 groot 30.229,75 fr. eveneens ten genoegen van rechte bewezen is, de factuur slaande op leveringen van 13 Maart en 8 Juli, onderdelen van hetgeen eiseres voor de gefailleerde aan de werken te Brasschaat en te Meise presteerde en bedrag, dat regelmatig in de boekhouding van eiseres is opgenomen, zonder dat de gefailleerde door zijn boekhouding of door andere elementen het tegendeel bewijst;

Overwegende dat de inschuld van eiseres dienvolgens 182.909,90 fr. bedraagt;

Teruggave bad.

Overwegende dat door daging van 12 Januari 1954, eiseres een nieuwe vordering inleidt strekkende tot de afgifte door de curator aan eiseres van een groen bad, dat eiseres slechts in dépôt aan de gefailleerde zou hebben gegeven, zodat eiseres het recht heeft dit goed ofwel terug te vorderen krachtens haar eigendomsrecht ofwel krachtens de «obligatio restituendi» in het inbewaringgevangingscontract noodzakelijk vervat;

Overwegende dat de curator artikel 2279 B.W. inroept;

Overwegende dat eiseres hiermede een nieuwe vordering instelt buiten de in het faillissementsvonnis voorziene termijnen voor indiening van schuldvorderingen;

dat dergelijke nieuwe eis niet door besluiten, doch slechts door daging — zoals gebeurd — kan worden ingesteld;

Overwegende dat eiseres in elk geval het inbewaringgevangingscontract moet bewijzen, waartoe zij een stuk voorebrengt inhoudend een opgave van alle toebehoren van deze badkamer, zonder bijvoeging van prijs, met naast de naam van Windels de later geschreven woorden «in depot» en onderaan de handtekening van Windels-gefaillieerde;

Overwegende dat dit stuk zeker geen factuur is, daar geen prijs is aangegeven, noodzakelijk bestanddeel van een factuur;

dat Windels geen enkel element aangeeft waaruit de betaling van deze badkamer door hem moet blijken;

dat collusie tussen partijen door niets gestaafd wordt daar het aanvaarden door eiseres van een aanvaarde wissel na het faillietvonnis van Windels eerder een voor eiseres gunstig teken is daar zij het krediet van Windels ongeschokt achtte;

dat Windels niet vermelding van de woorden «in depot», op een ander moment dan het ogenblik van het opmaken der acte neergeschreven, maar verre vóór het faillietvonnis, kan bewijzen door zijn dubbel voor te leggen, wat hij niet doet; dat de echtheid van het stuk dienvolgens onvoldoende ontzenuwd wordt en de eis gegrond is;

Overwegende echter dat eiseres thans bekend de badkamer in haar bezit te hebben vóór de daging, zodat haar eis geen voorwerp heeft;

Wedereis.

Overwegende dat de curator de betaling jegens eiseres vordert van 50.000 fr., door eiseres op 22 December 1952 van de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom ontvangen als deel der schuld van deze Nationale Maatschappij jegens de gefailleerde;

dat de curator artikel 445 F.W. inroept; nietigheid van betalingen voor vervallen schulden door de gefailleerde binnen de verdachte periode gedaan, anders dan in geldspeciën of handelseffecten, weze ter zake door cessie van inschuld;

Overwegende dat het faillissement uitgesproken werd op 27 December 1952 en de periode van staking van betalingen bepaald werd op 6 maanden, weze 27 Juni 1952 + 10 dagen voorafgaande = 17 Juni 1952;

Overwegende dat tussen partijen op 7 Juni 1952 de inschuld van gefailleerde jegens de Kleine Landeigendom overgedragen werd aan eiseres, weze buiten de verdachte periode;

dat echter de betekening van deze overdracht door eiseres aan de Nationale Maatschappij der Kleine Landeigendom slechts op 13 October 1952 gebeurde, door de nalatigheid van eiseres zelf;

dat op grond van deze betekening de Nationale Maatschappij der Kleine Landeigendom op 22 December 1952 50.000 fr. aan eiseres betaalde;

Overwegende dat t.o.v. de boedel nietig zijn de handelingen, gesteld door de gefailleerde binnen de verdachte periode en de 10 daaraan voorafgaande dagen, waarbij hij vervallen schulden betaalt op een andere wijze dan in geldspeciën of handelseffecten, hier door cessie van inschuld, dat «inter partes» de cessie vanaf de wilsovereenstemming bestaat, maar dat tegenover derden deze cessie slechts tot stand komt door nakoming van een der vormen bij artikel 1690 B.W. voorzien;

dat dienvolgens de cessie ter zake «inter partes» op 7 Juni 1952 geschiedt doch door de betekening van 13 October 1952 aan de schuldenaar slechts tegenover de derden, die hier door de curator vertegenwoordigd zijn, op 13 October ontstaat, weze binnen de verdachte periode en derhalve nietig is;

dat dergelijke «datio in solutum lato sensu» de boedel benadeelt en uitdrukkelijk door artikel 445 voorzien is (zie R.P.D.B., V°, Faillite, n° 811; P.B., V°, Faillite n°s 1078 en 1079);

Overwegende dat de Franse rechtspraak overheersend in tegenovergestelde zin luidt (Cass. Fr. 16 November 1892, S. 1894, I, 9 met noot 2; Colmar, 12-3-1936, J. Fail. 1936, 141; anders echter en in de zin der Belg. rechtspraak Colmar 17 Jan. 1866, S. 1866, II, 218) en twee argumenten aanhaalt:

1) artikel 446 Franse Wet (ons artikel 445) spreekt van daden gesteld door de gefailleerde, terwijl hier de handeling gesteld wordt door eiseres;

2) de schuldeisers van de gefailleerde zijn tijdens de verdachte periode geen derden, doch louter zijn rechthebbers, zodat de beschermingsmaatregelen van artikel 1690 B.W. voor derden ontworpen ter zake niet spelen;

Overwegende echter op 1) dat t.o.v. derden het de cessie is, door de gefailleerde gedaan, die voltrokken wordt, daar de betekening door de overnemer slechts een voorwaarde is opdat de daad van de gefailleerde op het moment der betekening tegenover derden zou gesteld en tegengesteld worden;

dat verder onder «handelingen door de gefailleerde verricht» (begin van artikel 445 F.W.) dient verstaan te worden én handelingen door hem gesteld én handelingen, desnoods door derden maar met elementen uit zijn vermogen gesteld (Hof, Gent, 1 Juli 1893, Pas. 1834,

II, 156) bv. uitvoering van een beslag onder derden of van een vonnis (Hrb. Kortrijk, 16 April 1927, Pas. 1928, III, 71);

Overwegende op 2) dat de schuldeisers, uit kracht van de bijzondere bepalingen van de artikelen 445 en 446 F.W. voor die periode en handelingen, als derden moeten beschouwd en beschermd worden;

Overwegende dat eiseres dienvolgens de ontvangen 50.000 fr. aan de boedel moet teruggeven met de wettelijke rente vanaf de datum der ontvangst (Fredericq, T. VII, blz. 248 met noot 4);

Overwegende dat eiseres, na betaling van deze 50.000 fr. met rente, voor hetzelfde bedrag in het gewoon passief dient opgenomen te worden;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend, Voegt de zaken ingeschreven ter Algemene Rol, onder n^{rs} 4971 en 6282 samen en door één vonnis wijzend;

Beveelt dat eiseres in het gewoon passief van het faillissement zal opgenomen worden voor 182.909,90 fr. en voor de door haar aan de curator teruggegeven sommen op voormelde wedereis, na de betaling ervan;

Zegt dat de teruggave door de curator aan eiseres van de gevorderde groene badkamer geen voorwerp van de nieuwe eis kan zijn;

En wijzende op de wedereis :

Verklaart de betaling van de 50.000 fr. nietig en veroordeelt eiseres om aan de curator terug te betalen de som van 50.000 fr. met de wettelijke rente vanaf 22 December 1952 tot de dag van de wedereis, zijnde 9 Mei 1953, en de rechterlijke rente sindsdien;

Veroordeelt eiseres tot de kosten.

VREDEGERECHT TE SCHAARBEEK

26 November 1954.

Rechter : M. Berrewaerts.

Advocaten: Mrs E. Van Cauter, Valvekens, loco De Wit en Hirsch.

Arbeidsongeval. — Samenvoeging van de « forfaitaire » vergoeding en van de schadevergoeding door de verantwoordelijke derde. — Beperking krachtens art. 19 Arbeidsongevallenwet. — Het recht van het slachtoffer op de « forfaitaire » vergoeding blijft bestaan, zelfs indien zijn werkgever hem uit vrijgevigheid zijn volle loon heeft uitbetaald.

Het slachtoffer van een arbeidsongeval, waarvoor een ander persoon dan de werkgever, zijn werklieden of ondergeschikten verantwoordelijk is, behoeft niet te kiezen tussen de vergoeding van de door hem geleden schade naar de beginselen van het gemene recht en de bij de wet van 24 December 1903 bepaalde « forfaitaire » vergoeding.

De vergoeding dezer schade kan gelijktijdig met beide acties gevorderd worden met inachtneming van de bij artikel 19 van voormelde wet gestelde beperking, nl. dat de « forfaitaire » vergoeding en de wegens stoffelijke schade door de verantwoordelijke persoon werkelijk betaalde bedragen tezamen niet meer mogen belopen dan de vergoeding, waarop het slachtoffer mocht recht hebben krachtens de beginselen van het gemene recht.

Aan het slachtoffer wordt vergoeding toegekend wegens de werkelijke vermindering van zijn arbeidsvermogen en van zijn normale geschiktheid om zijn

brood te verdienen, niet voor het feitelijke normale verlies van loon, eventueel voortspruitende uit het verschil tussen het vóór en het na het ongeval door hem verdiende loon.

Het feit, dat de werkgever na het ongeval aan het slachtoffer zijn volle loon is blijven betalen, ontnemt aan laatstgenoemde niet het recht om de « forfaitaire » vergoeding te vorderen, indien de werkgever uit vrijgevigheid het volle loon betaald heeft; in dat geval mag het slachtoffer de schenking met de wettelijke vergoedingen verenigen. Dat ware alleen dan anders, indien bewezen ware, dat de werkgever daartoe verplicht was krachtens de arbeidsovereenkomst of het loon is betaald in voorschot op de aan het slachtoffer verschuldigde wettelijke vergoedingen.

Bertrand en Debuyst t/ General Accident en
General Accident t/ Cumps.

Overwegende dat de eerste twee eisen er toe strekken verweerster te horen veroordelen aan eisers alle vergoedingen te betalen, die hun forfaitair verschuldigd zijn op grond van de samengeordende wetten op de arbeidsongevallen, ingevolge een arbeidsongeval waarvan Denise Bertrand en Odette Debuyst het slachtoffer werden op 28 Juli 1953 op de weg naar hun werk.

Wat de feiten betreft :

Overwegende dat beide slachtoffers tewerkgesteld zijn bij de firma Vredestein te Brussel, wier verantwoordelijkheid inzake werkongevallen aan haar personeel overkomen door verweerster wordt gewaarborgd en op 28 Juli 1953 van hun werk terugkwamen en plaatsgenomen hadden in de personenwagen door de heer J. Cumps geleid, toen op zeker ogenblik, tengevolge van een rijbeweging, het rijtuig uitgleed en omklonk, aan beide slachtoffers lichamelijke letsels veroorzakend;

Overwegende dat de heer J. Cumps tengevolge van dit ongeval, door de Correctionele Rechtbank te Brussel, 19e Kamer, bij vonnis gewezen op 7 December 1953 veroordeeld werd tot een boete en bovendien tot de betaling van een provisionele vergoeding van 30.000 fr. aan Denise Bertrand en van 10.000 fr. aan Odette Debuyst dat het vonnis bovendien dokter Enderlé als deskundige aanstelde met opdracht de slachtoffers te onderzoeken, de aard, de graad en de duur van de ondergane en te ondergane werkonbekwaamheden vast te stellen;

Overwegende dat de rechtelijke deskundige zijn verslag op 14 April 1954 neergelegd heeft en dat naar de besluiten van dit verslag blijkt dat Denise Bertrand volgende werkonbekwaamheden ondergaan heeft :

1) een tijdelijke volledige werkonbekwaamheid van honderd ten honderd van 29 Juli tot 1 September 1953, dus gedurende 34 dagen;

2) een tijdelijke gedeeltelijke werkonbekwaamheid van vijftig ten honderd van 1 September 1953 tot einde Januari 1954, dus gedurende vijf maanden;

3) een tijdelijke gedeeltelijke werkonbekwaamheid van twintig ten honderd vanaf 1 Februari 1954;

en dat Odette Debuyst een tijdelijke gedeeltelijke werkonbekwaamheid heeft opgelopen :

1) van vijftig ten honderd gedurende zes maanden;

2) van twintig ten honderd vanaf 1 Februari 1954 met de overweging dat er op einde 1954 tot een nieuw onderzoek van beide slachtoffers zal moeten overgegaan worden om de op dat ogenblik nog bestaande sequelen op te sporen en hun belang na te gaan.

Wat de ontvankelijkheid der vorderingen betreft :

Overwegende dat verweerster voorhoudt dat eisers door zich burgerlijke partij te hebben aangesteld voor de Correctionele Rechtbank en langs gemeenrechtelijke weg de vergoeding te hebben gevorderd der door hun opgelopen schade, het recht hebben verloren de forfaitaire vergoeding dezer schade te vorderen, welke door de wet van 24 December 1903 op de werkongevallen wordt voorzien; dat verweerster echter niet beweert, zoals eisers blijken verstaan te hebben, dat zij zodoende hebben afgezien van de vergoedingen voorzien bij deze wet;

Overwegende dat artikel 19, lid 3, der wet van 24 December 1903, bedingt dat buiten de uit deze wet voortvloeiende vordering, het slachtoffer tegen de verantwoordelijke personen van het ongeval, uitgezonderd de werkgever of zijn werklieden en de door hem tewerkgestelde personen, het recht behoudt de vergoeding der veroorzaakte schade volgens de algemene rechtsprincipes te vorderen; dat het vierde lid van dit artikel bovendien bedingt, dat in geval van gehele verantwoordelijkheid van de derde de werkgever van zijn verplichtingen zal ontheven zijn tot beloop der sommen welke toegevoegd aan die, welke ten titel van vergoeding der stoffelijke schade door de derde werkelijk betaald werden, het bedrag zouden overschrijden van de vergoeding, op welke het slachtoffer recht heeft volgens het gemeen recht;

Overwegende dat hieruit blijkt dat het slachtoffer van een werkongeval, veroorzaakt door een andere persoon als de werkgever of zijn werklieden en andere door hem tewerkgestelde personen niet hoeft te kiezen, zoals verweerster het voorhoudt, tussen de vergoeding van zijn schade volgens de gemeenrechtelijke principes en de forfaitaire vergoeding, voorzien door de wetgeving op de vergoeding der schade, spruitende uit arbeidsongevallen, maar dat de vergoeding dezer schade gelijktijdig langs beide rechtswegen mag ingevorderd worden, de enige aan dit recht door artikel 19 der wet van 24 December 1903 aangebrachte beperking zijnde dat de forfaitaire vergoeding en de wegens stoffelijke schade door de verantwoordelijke persoon werkelijk uitbetaalde sommen, samen het bedrag niet mogen overschrijden van de vergoeding op dewelke het slachtoffer mocht recht hebben bij toepassing der gemeenrechtelijke principes;

Overwegende dat het door de Correctionele Rechtbank gewezen vonnis niet bepaald heeft of de provisionele vergoeding voor de stoffelijke schade alleen of voor de stoffelijke en zedelijke schade toegekend werd; dat de hoogte der stoffelijke schade welke aan ieder slachtoffer berokkend werd, trouwens tot hertoe nog niet vastgesteld werd; en het dientengevolge onmogelijk is thans met zekerheid vast te stellen op welke vergoeding de slachtoffers recht hebben volgens de gemeenrechtelijke principes; dat eisers voor zoveel nodig in hunne besluiten trouwens akte vragen dat zij zich er toe verbinden bij de invordering van het uiteindelijk bedrag der door hen geleden schade volgens gemeen recht, te verzaken aan dat deel der stoffelijke schade dat hun door verweerster ingevolge de wetgeving op de arbeidsongevallen zou worden betaald;

Overwegende dat de vorderingen dientengevolge ontvankelijk dienen verklaard.

Wat de gegrondheid van de vorderingen betreft :

Overwegende dat verweerster op bijkomende wijze voorhoudt dat de vorderingen alle grond missen om reden dat Denise Bertrand en Odette Debuyst tot heden hun volledig loon hebben getrokken van hun werkgever, en dientengevolge geen schade hebben ge-

leden, en om reden de aanvaarde verzekeraar, die in de verplichtingen van de werkgever gesteld is, geen vergoedingen kan verschuldigd zijn waartoe de werkgever niet zou gehouden zijn;

Overwegende dat vooral dient opgemerkt dat de vorderingen er toe strekken verweerster te horen veroordelen aan eisers alle vergoedingen te betalen die hun forfaitair verschuldigd zijn op grond van de samengeordende wetten op de vergoeding der schade spruitende uit arbeidsongevallen, het is te zeggen de dagelijkse vergoedingen wegens tijdelijke volledige en gedeeltelijke werkonbekwaamheid en de jaarlijkse uitkering welke na verloop van het herzieningstijdperk door een levenslange lijfrente vervangen wordt, vergoeding, welke aan het slachtoffer toegekend wordt door de werkelijke vermindering van zijn werkvermogen en van zijn normale geschiktheid om zijn brood te verdienen, en niet voor het feitelijk materieel verlies van loon, eventueel voortspruitende uit het verschil in het loon verdiend vóór en na het ongeval (zie voor wat betreft het onderscheid dat dient gemaakt tussen beide vergoedingen, noot onder Burgerlijke Rechtbank te Nivelles, 27 Maart 1946, Bulletin des Assurances 1946, blz. 613 en 604; noot getekend M. G. onder Hof van Beroep te Luik, 4e Kamer, 16 Maart 1953, Bull. Ass., blz. 773 en volgende; noot getekend Simone David, onder Verbreking, 2e Kamer, 15 Maart 1954, Journal des Tribunaux 1954, 662);

Overwegende dat het feit dat hun werkgever aan beide slachtoffers tot nu toe hun loon volledig uitbetaald heeft dientengevolge aan de slachtoffers in ieder geval hun recht niet hebben ontnomen de vergoeding in te vorderen van de forfaitaire vergoedingen op welke zij zouden kunnen aanspraak maken uit hoofde de vermindering van hun werkvermogen ten gevolge van het werkongeval;

Overwegende dat al mochten eisers geen recht hebben op de dagelijkse vergoeding wegens hun tijdelijke werkonbekwaamheid, dientengevolge alvorens de vorderingen te mogen ongegrond verklaren dient onderzocht en vastgesteld of de slachtoffers ja dan niet zullen aangetast blijven van een bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid;

Overwegende dat vooral echter dient beslist of de volledige uitbetaling van hun loon aan de slachtoffers tot heden betaald werd hun uit loutere edelmoedigheid betaald werd; dat in dit geval het slachtoffer inderdaad de gift met de wettelijke vergoedingen mag verenigen (zie Hof van Verbreking, 21 Augustus 1941, Pas. 19541, I, 320; Hof van Verbreking, 10 Mei 1943, Pas. 1943, I, 172 en ook de dogmatische studie betiteld « Cumul ou non du traitement et de l'indemnité » door Mr Georges Wets, Bull. Ass. 1952, blz. 175);

Overwegende dat, wanneer de werkgever, wiens verantwoordelijkheid inzake werkongevallen, aan zijn personeel overkomen, door een verzekeraar gewaarborgd is, aan het slachtoffer van een werkongeval zijn loon volledig ofwel gedeeltelijk uitbetaalt tijdens de tijdelijke volledige werkonbekwaamheid van het slachtoffer, evenals tijdens zijn tijdelijke gedeeltelijke werkonbekwaamheid, dient vermoed dat de werkgever alzo gehandeld heeft uit loutere edelmoedigheid, zo het niet bewezen wordt — bewijs dat in casu niet ingeleverd werd — dat de werkgever daartoe verplicht was door de met zijn personeel gesloten werkovereenkomst ofwel dat het loon betaald werd als voorschot op de aan het slachtoffer verschuldigde wettelijke vergoedingen, daar de wetgever in dit geval van zijn verzekeraar de terugbetaling der voorgeschieden sommen zou mogen vorderen; dat het inderdaad niet denkbaar is, dat de werkgever aan het slachtoffer zijn loon zou blijven uitkeren zelfs wanneer het tijdelijk volledig

werkonbekwaam is, ten titel van vergoeding van de door het slachtoffer opgelopen schade voortspuitende uit het tijdelijk verlies van zijn loon, wanneer de in zijn plaatsgestelde verzekeraar daartoe verplicht is;

Overwegende dat om te voorkomen dat aan de slachtoffers vergoedingen zouden toegekend worden welke, verenigd met de sommen die hun door de verantwoordelijk gestelde derde werkelijk zouden uitbetaald geweest zijn of worden, ten titel van vergoeding van de stoffelijke schade, welke aan de slachtoffers van het werkongeval berokkend werd, het bedrag zouden overschrijden van de vergoeding, waarop zij volgens het gemeen recht voor die stoffelijke schade recht hebben, de beslissing betreffende de vergoedingen die aan eisers verschuldigd zijn wegens de tot nu toe door eisers opgelopen schade uit hoofde der tijdelijke werkonbekwaamheid der slachtoffers van het werkongeval, dient geschorst zolang als de vergoedingen die hun door de verantwoordelijke derde op grond van het gemeen recht verschuldigd zijn, door de daartoe bevoegde Rechtbank niet zullen vastgesteld geweest zijn;

Overwegende dat alvorens recht te doen over de vaststelling der andere vergoedingen welke aan eisers zou kunnen verschuldigd zijn wegens een tijdelijke gedeeltelijke werkonbekwaamheid der slachtoffers van het werkongeval en wegens een gebeurlijke bestendige vermindering van hun werkvermogen, na einde December 1954, dient overgegaan tot een nieuw lichamelijk onderzoek van beide slachtoffers;

NOOT: Vg. Rechtbank Dendermonde, 19 Januari 1954, R. W. 1954-'55, 145.

BIBLIOGRAPHIE

Jean SAROT. *Conseil d'Etat. — Répertoire des arrêts et avis de la section d'administration. — 1948-1953. — Brussel, Etabliss. Emile Bruylant, 1955, 431 p.*

De rechtspraak van de Raad van State heeft in ons land op korte tijd een zeer belangrijke plaats ingenomen en ieder is akkoord om de hoge waarde en de bijzondere betekenis van deze rechtspraak te onderlijnen.

Het volume van deze rechtspraak groeit echter gestadig aan. Gedurende de eerste vijf jaren werden meer dan 3.000 arresten uitgesproken. Er zijn reeds uitstekende verzamelingen tot stand gekomen, waarin deze jurisprudentie wordt gepubliceerd. In de eerste plaats de « Verzameling der arresten en adviezen van de Raad van State », verzorgd door de heren Raymond Baeyens en Michel Dumont. Verder het voortreffelijk « Recueil de jurisprudence du droit administratif et du Conseil d'Etat », uitgegeven door het Institut belge des sciences administratives, waarin merkwaaardige commentaren op de belangrijkste arresten verschijnen.

Het werd echter weldra een onoverzienbare hoeveelheid en het was dringend nodig dat zou gezorgd worden voor een overzichtelijk geheel. Dit is thans verwezenlijkt door het werk van de heer Jean Sarot, adjunct-griffier bij de Raad van State, die een repertorium heeft samengesteld van al de arresten en adviezen der afdeling administratie over de jaren 1948-1953.

De wijze waarop dit repertorium is opgevat dient even toegelicht te worden. In alfabetische volgorde volgen de verschillende trefwoorden en in beknopte hoofdstukken wordt de korte inhoud van alle arresten

vermeld. Onder deze korte inhoud wordt verwezen naar het nummer van het arrest en op het einde van het werd is er een tabel, waarin vermeld staat waar de tekst van het arrest te vinden is.

Men krijgt aldus een algemeen overzicht van al wat er in de Raad van State sedert vijf jaar werd beslist.

Doch het repertorium beperkt zich niet tot de verzameling van summier inhoud van arresten. Het is voorafgegaan eerst en vooral door een volledige bibliographie van al hetgeen over de Raad van State werd gepubliceerd. Deze bibliographie toont in welke belangrijke mate de activiteit van de Raad van State de wetenschappelijke studie van het administratief recht heeft bevorderd.

Daarna volgt een « Première partie » waarin de heer Sarot een overzicht geeft van « L'organisation des contentieux de l'indemnité, de l'annulation et de la pleine juridiction ». Op beknopte wijze wordt hier een volledig overzicht gegeven van de bijzonderste beslissingen, systematisch geordend.

Het is misschien een van de meest nuttige richtsnoeren in heel de literatuur die over de Raad van State verscheen, omdat daardoor de mogelijkheid geboden wordt zich onmiddellijk rekenschap te geven van het standpunt waarop de Raad van State zich stelt en hierdoor veel opzoekingen worden gespaard.

Het is te hopen dat om de vijf jaar dezelfde verzameling door de heer Sarot zal worden gepubliceerd. Zijn naam zal dan verbonden blijven aan een van de belangrijkste werkinstrumenten voor de Belgische wetenschap van het administratief recht.

R. V.

MEDEDELINGEN

HET NEDERLANDS IN KONGO

I. — *Het Nederlands in het Gerecht.*

Te Elisabethstad, einde 1954, is het volgende voorgevallen. Een zaak komt voor het gerecht waarbij de procedure in de Nederlandse taal wordt aangevraagd. Het Openbaar Ministerie bij de Rechtbank van Eerste Aanleg (dhr Grandjean = Waal) verklaart dat de Nederlandse procedure *mag* worden toegestaan. Het vonnis wordt in het Nederlands uitgesproken. De veroordeelde gaat in beroep voor wat de grond van de zaak aangaat. Het Openbaar Ministerie (dhr Merckaert, Procureur Generaal, zelf aanwezig) geeft het advies dat aan het verzoek van de beklaagde, wat de Nederlandse procedure aangaat, *moet* worden voldaan. Ter zitting beslist het Hof (Voorzitter dhr Pochelle) de zaak te verdagen om de samenstelling van het Hof derwijze te wijzigen dat het volledig zou zijn samengesteld uit Nederlands kennende Raadsheren. De Voorzitter wijst inderdaad op de moeilijkheid welke er bestaat, daar een van de Raadsheren (een dienstdoende) het Nederlands niet kent. (Het Hof van Beroep is het dus eens wat de Nederlandse procedure aangaat.)

Nochtans, op de volgende zitting verandert het Hof echter zijn eerstgenomen beslissing en verklaart dat de Nederlandse procedure niet kan doorgaan, daar het dekreet, waarvan sprake in artikel 3 van de Koloniale Keure, nog niet uitgevaardigd werd. (Arrest van 19-10-1954. Rol n° 2774, in bijgevoegd verzoekschrift aan Kamer en Senaat vermeld.)

De gedaagde die de Nederlandse procedure had aangevraagd, wordt veroordeeld tot het betalen van de kosten van het « incident ».

De beklagde, of het Openbaar Ministerie, kunnen in Verbreking gaan.

II. — Nederlandstalige afdelingen in de onderwijs-inrichtingen te Elisabethstad.

Bij een schrijven van het Gouvernement Generaal, gericht aan het Bestuur van beide officiële-congreganistische scholen te Elisabethstad, werd medegedeeld dat de Nederlandstalige hogere middelbare afdelingen (dus vanaf het derde) «voorlopig» zullen worden geschorst. Het Atheneum daarentegen behoudt de volledige Nederlandstalige humaniora.

Hieruit volgt dat de leerlingen die aan het Sint-Franciscus van Sales College en het Marie-José Instituut, beide officiële scholen, de Nederlandstalige afdelingen volgen, hun hogere middelbare studiën zullen moeten voortzetten aan het Atheneum ofwel van taastelsel dienen te veranderen.

Dit zal ongetwijfeld het aantal leerlingen van de Nederlandstalige afdelingen dadelijk gevoelig doen verminderen. Inderdaad, veel ouders willen hun kinderen niet naar het Atheneum sturen en zullen verkiezen ze van meet af aan in de Franse afdelingen te plaatsen, opdat dezen hun ganse studiecycclus in een christelijk Instituut zouden kunnen doormaken.

Ook voor de taalonverschillige Vlamingen is dit overschakelen naar het Atheneum een reden om hun kinderen niet in de Nederlandse afdelingen te plaatsen.

Tenslotte wat de personen aangaat die er geen bezwaar in zien, hun kinderen naar het Atheneum te zenden, dezen zijn er zich echter van bewust dat het nadelig is voor de studiën, zomaar van inrichting te veranderen. Ook deze laatsten dus zullen voortaan aarzelen hun kinderen in de Nederlandstalige afdelingen te plaatsen.

* * *

In verband hiermede werd zopas door de «Vlaamse Vriendenkring Elisabethstad» een petitie gezonden aan het Parlement, waarvan wij de tekst hieronder publiceren.

* * *

Elisabethstad, de 15de Maart 1955.

Aan de Heer Voorzitter en de Heren leden van de

(1) — Kamer van Volksvertegenwoordigers,

(2) — Senaat.

Zeer Hooggeachte Heer Voorzitter en Heren

(1) — Volksvertegenwoordigers,

(2) — Senatoren,

Artikel 3 van de Koloniale Keure of Grondwet (tweede alinea) schrijft het volgende voor: «Op dat gebied (het gebruik der talen voor de akten van het » openbaar gezag en voor de rechterlijke zaken) genie- » ten de Belgen, in Kongoland, een gelijke bescherming » als die hun in België verzekerd is.»

De Vlaamse bevolking heeft een zeer groot aandeel en zeer veel verdiensten in het beschavingswerk van België in Kongo. Zeer veel missionarissen, ambtenaren, magistraten en planters zijn n.l. Belgen-Vlamingen. De Vlaamse bevolking in het algemeen en de zeer talrijke Belgen-Vlamingen in Kongo in het bijzonder hebben er recht op dat hun kulturele belangen en in de eerste plaats hun taalrechten door de koloniale openbare overheden en door het koloniaal gerecht geëerbiedigd worden. De Koloniale Keure erkent plechtig dit recht in de tekst die hierboven aangehaald wordt.

Zoals er tijdens de bespreking van deze tekst in Uw

hoge vergadering op gewezen werd is deze plechtige verklaring niet voldoende. Op zich zelf loopt ze gevaar platonisch te blijven. De voorbije jaren hebben helaas de waarheid daarvan bevestigd.

Opdat deze plechtige verklaring in feite toegepast zou worden moeten ook de nodige uitvoeringsmaatregelen er van uitgevaardigd worden. Het is met dat doel dat de Koloniale Grondwet aan de Regering voorgeschreven heeft deze uitvoerende maatregelen uiterlijk binnen de vijf jaar door dekreten uit te vaardigen: «Met dat doel (de toepassing in feite van de » plechtige erkenning van de rechten van de Neder- » landse taal in Kongo te verzekeren) worden decre- » ten uiterlijk binnen vijf jaren na de afkondiging van » deze wet, uitgevaardigd.»

De Koloniale Keure werd in Oktober 1908 uitgevaardigd.

De Regering had bijgevolg de verplichting deze uitvoerende dekreten van gezegde verklaring voor Oktober 1913 uit te vaardigen. We zeggen dat de Regering deze verplichting had vermits artikel 7 van de Koloniale Keure bepaalt dat de dekreten op voorstel van de Minister van Koloniën uitgevaardigd moeten worden.

Wij zijn nu in het jaar 1955 en nog heeft geen enkele Regering deze dekreten uitgevaardigd.

Deze tekortkoming van de verscheidene Regeringen die zich sinds 1908 hebben opgevolgd, hebben ten zeerste gedurende al deze jaren de door de Koloniale Grondwet plechtig erkende rechten van de Vlaamse bevolking geschaad.

Onder voorwendsel dat deze dekreten nog niet uitgevaardigd werden heeft het Hof van Beroep van Elisabethstad onlangs in twee verscheidene arresten het gebruik van het Nederlands voor de rechtspleging onwettig verklaard: «Attendu, en ce qui concerne les » droits des Belges en matière linguistique, que la » Charte Coloniale, tout en proclamant qu'ils jouiront » au Congo en cette matière de garanties semblables à » celles qui leur sont assurées en Belgique, a décidé » que des décrets seront promulgués à cet effet; mais » qu'ils ne l'ont pas encore été; que dès lors il n'est » pas permis aux parties de prétendre imposer, pour » des raisons linguistiques, une composition spéciale de » la Cour; (dit is een Hof bestaande uit magistraten » die in staat zijn de rechtspleging in het Nederlands » te voeren. Arrest van 19-10-1954. Roln° 2774).»

«Attendu qu'à défaut des règles nouvelles annoncées, » il faut admettre conformément à une jurisprudence, » constante depuis l'Etat Indépendant du Congo, et » quasi-unanime que c'est la règle ancienne de l'emploi » exclusif du français dans les procédures judiciaires » que la loi a maintenue; » Attendu que la matière étant d'ordre public, la Cour » doit soulever d'office le moyen de nullité, dans l'état » actuel de la législation congolaise, d'un jugement » rendu en langue néerlandaise.» (Arrest van 7-12-1954, Rol. n° 2802.)

Deze arresten zijn een beledigende kaakslag voor alle Belgen-Vlamingen. Ze hebben de Belgen-Vlamingen in Kongo diep ontstemd.

Dergelijke flagrante schendingen van de door de Koloniale Grondwet plechtig erkende rechten van de Belgen-Vlamingen dreigen extremistische gevoelens bij een groot gedeelte van de bevolking te verwekken. Alle weldenkende Belgen oordelen dat het beter is het ontstaan daarvan te voorkomen.

Het is met dat doel, zeer Hooggeachte Heer Voorzitter en Heren (1) Volksvertegenwoordigers, (2) Senatoren, dat de ondergetekenden zich met eerbied veroorloven gebruik te maken van het recht dat

artikel 21 van de Belgische Grondwet hun verleent om zich tot Uedelen bij middel van een verzoekschrift te richten.

Zij verzoeken Uedelen de Regering aan te zetten haar plicht te doen en de door de wet voorgeschreven dekreten dringend uit te vaardigen.

Onder aanbieding van gevoelens van hoogachting zijn zij, Zeer Hooggeachte Heer Voorzitter en Heren (1) Volksvertegenwoordigers, (2) Senatoren, Uw onderdanige dienaren.

INTERUNIVERSITAIR INSTITUUT VOOR SOCIAAL RECHT

Het Interuniversitair Instituut voor Sociaal Recht heeft zijn vierde studiedag gehouden, onder voorzitterschap van Prof. F. Van Goethem, op Zaterdag 21 Mei 1955, in de lokalen der Universiteit van Luik.

Op de dagorde stond een verslag van de heer Jacques Stassen, advocaat bij het Hof van Beroep te Luik, assistent aan de Universiteit, over: «De aard der rechten op uitkeringen inzake maatschappelijke zekerheid.»

Ontvangst door de Rector der Universiteit.

In de debatten over het verslag zijn de volgende personaliteiten tussengekomen: Mw M. Gevers, Mej. Laurent, de heren P. De Visscher, P. Horion, L. Moureaux, C. Renard, L. Duchatelet, M. Flamme, S. Frey, R. Geysen, L. Jacques-Houssa, J. Materne, A. Ranwez, M. Taquet.

RECHTGENOOTSCHAP

Vrije Universiteit Brussel

Het Rechtsgenootschap van de vrije Universiteit te Brussel verleent een studiebeurs aan een rhetorika-leerling van een der Lycea of Athenea van het Vlaamse land. De wedstrijd tot het bekomen van deze beurs bestaat uit een verhandeling over een onderwerp van algemene ontwikkeling. De eerste gerangschikte bekommt gratis een inschrijving aan de Nederlandstalige Rechtsfaculteit te Brussel en de gestencileerde cursussen die door het Brusselse Studentengenootschap worden uitgegeven.

Deze wedstrijd zal plaats grijpen in de V. U. B., 50, Rooseveltlaan, op Dinsdag 19 Juli 1955, te 14 uur. De samenkomst zal plaatsgrijpen op de zelfde dag te 13.45 uur in de hall van de Cité-Paul Hegerlaan, 22.

Alle inschrijvingen dienen verstuurd vóór 18 Juli aan het:

Brussels Rechtsgenootschap
(Hoorens Charles)

Paul Hegerlaan, 22, Brussel.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad : afl. 21 - 21 Mei 1955.

Prof. Mr J. M. van Bemmelen, Wet op de Dierenbescherming. — Mr Dr B. Stokvis, Het ontwerp van de wet op de Dierenbescherming. — Mr F. D. L. Gunning, Notaris-monopolie voor stichtingsacten? — Mr F. van der Feltz, Het Nederlands-Belgisch verdrag van 28 Maart 1925. — Mr H. J. Bouman, Wel last, wel ruggespraak! — Mr S. K. Martens, art. 1, 9, 3, 1 van het ontwerp B.W.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie : n° 4400, 21 Mei 1955.

Prof. Mr J. H. Beekhuis, Vereisten voor de vordering tot schadevergoeding, vergeleken met die voor andere acties uit onrechtmatige daad (III, slot). — J. van den Bosch, De toepassing der Registratiewet op «sale and lease back» contracten, m.o. M. Drukker. — Mej. Mr A. A. L. Minkenhof, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Familierecht (V°).

Journal des Tribunaux : n° 4066 - 22 mai 1955.

Théo Collignon, Comment conjurer le péril qui menace la profession d'avocat. — Jurisprudence.

Journal des Tribunaux d'outre-Mer : n° 59 - 15 mai 1955.

André Durieux, Le principe constitutionnel de la spécialité de la loi. — Pierre Ryckmans, Régime juridique du Ruandi-Urundi. — Jurisprudence.

Revue de l'administration et du droit administratif de la Belgique : 5e afl.

La réforme de l'assistance publique. (A suivre).

Revue Générale des assurances et des responsabilités : n° 3 - mars '55.

André Dufrane, Les piétons empruntant la chaussée doivent-ils circuler à droite ou à gauche? — Jurisprudence.

Recueils Dalloz et Sirey. 19e cahier - 21 mai 1955.

Gabriel Pochon, Le privilège de la sécurité sociale et la réforme de la publicité foncière. — R. Savatier, Les notifications par lettre recommandée en matière de beaux ruraux. — P. A., Les effets de la remise gracieuse de l'une des peines confondues. — Francis-Paul Benoît, La responsabilité de l'Etat à raison d'actes administratifs détachables des rapports du Gouvernement avec un Etat étranger. — R. B., La non-déductibilité de l'impôt foncier pour le calcul du revenu net servant de base à la surtaxe progressive. — François Goré, La responsabilité des banques en cas de présentation et de protêt tardifs des chèques, remis par leurs clients. — F. G., Imposition des mains, massage et exercice illégal de la médecine. — G. P., Le privilège de la sécurité sociale pour le paiement des cotisations.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het Rechtskundig "Weekblad"